

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Helyben:
 Vidéken:
 Egy óra. I kor. Egy óra. I kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolós szerkesztő:
MEGEDŰS LORÁNT.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piacz-utca 47. és 49. szám.

A választói jog.

Ünnepet ünnek ma Debreczenben a választói jog kiterjesztéséért küzdő liga tagjai, élükön báró Bánffy Dezsővel, a sovénisza törekvéseiről híres államférfiival.

A választójog ligájának agitációja évek óta tart s bár a közvetlen közelben parlamentünk munkaprogramját más sürgősebb természetű ügyek merítik ki, ama törekvések, melyek a liga valamennyi tagjait áthatják, nagyon is aktuálisak, amennyiben Magyarország legelső törvényhozó testülete új korszakának fundamentumát vannak hivatva megalapozni, a liga régebben kibontott zászlójára felírott jelszavak.

Elvitázhatatlan tény ugyanis, hogy a mai választási rendszer elavult s korát régen túlélté.

Az adócenzus alapján nyújtott jog, valamint a választókerületek aránytalan beosztása nem felelhet meg többé annak a célnak, amelyet hivatva lenne szolgálni s tagadhatatlan, hogy parlamenti képviselőink megválasztásánál nem teljes egészében nyilatkozhatik meg a népakarat s polgári jogainak gyakorlásából nagy rétege van kizárva annak a polgárságnak, amely pedig joggal tarthat igényt arra, hogy legjobb belátása szerint küldjön megbízottat az ország sorsát intéző legelső képviselő testületbe.

A választói jog kiterjesztésének előmunkálatai foglalkoztatták már a motanit közvetlenül megelőző kormányt is, amelynek elsősorban lett volna feladata megalkotni az új választási törvényt. De mint sok minden egyébbel, adósok maradtak eme Magyarország jövőjére nagy horderejű, messze időkre kihatóan nagy fontosságú törvényjavaslat kidolgozásával, annak kevésbé törvénybe iktatásával is.

Az új kormány, — mely a gyümölcsöző nemzeti munka jegyében alakult ki — felvette munkaprogramjába a választói jog revízióját.

Az ellenzéki lapok ugyan szeretik olyan formán feltüntetni a dolgokat, mintha eme korszakot alkotás tekintetében nézeteltérések uralkodnának a kormány egyes vezetői között s mintha a nagy fontosságú kérdésben különböző pártokra lenne széttagolva az egységes többségi párt.

De ez nem felel meg a való tényeknek. A valóság az, hogy ma az egész kormánypárt óhajta a választói jog kiterjesztését s legfeljebb a részletekre nézve lépnek fel különböző felfogások, aminthogy ilyen évszázadra kiható nagy alkotásoknál tényleg körültekintőnek kell lennie minden nemzetnek s ki kell terjesztenie figyelmét minden irányban. A fórumon, a nyilvánosság piacán szabad lefolyást kell engedni minden aggályoskodás megnyilatkozásának. Utóvégre is az

igazság ereje győzedelmeskedni fog ebben a nagyjelentőségű kérdésben is s a nemzet látni fogja, hogy igenis az a párt, amelyik nemcsak ígérte, de őszintén akarja is a választási törvények alapos, a modern kornak megfelelő revízióját, tető alá is juttatja a nagy alkotást.

A nemzeti munkapárt tehát a saját törekvései letéteményeseinek tekinti a liga tagjait, abban a tekintetben, hogy a jelenlegi választási törvény újításáért agitálnak népgyűléseiken.

Mi a magunk részéről is meleg üdvözléssel fogadjuk Debreczen vendégeit, élükön báró Bánffy Dezsővel, akinek hazafias jó szándékait ismerjük a multakból.

Megvagyunk győződve arról, hogy ő, mint legelső zászlóvivője a választójog ligája derék csapatainak, olyannak akarja a választói jog törvényrevízióját, amilyennek mi képzeljük. Amely választási törvény, a nemzeti munkában részeltetni akarjaminez azokat, akik a magyar állam kiépítésének nagy munkájára joggal tarthatnak igényt s akikre, mint Magyarország hű polgárait, hazánk mindenkor, a legválságosabb időben is biztosan számíthat.

Mert mi szerintünk a választói jog revíziója nagy munkálatainál egyetlen cél lebeghet csupán mindannyiúnk előtt, eme ország nemzeti mivoltának kidomborítása, magyarságának megerősítése. (sz.)

ŐS-DEBRECZEN.

Irta: Móricz Pál.

Bugó vadkalambok nótáznak a debreceni öreg tölgyfaerdőkben. Cserjéket csörtető vaddisznó, őz, róka, vadmacska, aranyfácán sűrűn kerülnek itt puskavégre, 23.641 katasztrális hold területet árnyékol és ékesít ez a maga nemében páralan alföldi rengeteg, Török Gábor főerdőmester, debreceni régi erdészcsaládnak kiváló sarja, mintaszerűen kezeli ezt a hatalmas őserdő gazdaságot, három, városi erdőtisztjével.

Guth, Haláp, Bánk, Csere, mind nagyobb erdőrengetegek a debreceni híres, úgynevezett „Nagyerdőnél”. Mindjárt a város alján olyan ez az öreg tölgyes, mint szent pagony. Táltosok berekje, hol az ősök fehér lovat áldoztak a Magyar Istennek . . . Csokonaitól Szabolcska Mihályig sok mámoros poéta megénekelte ezt az erdőt. E „Nagyerdőn” keresztül kanyarog az út és vasut a gazdasági akadémiához, mely bámulatos gazdag telepével sívó homokföldből emelkedett ki túl az erdőn. Lovag Kerpely Kálmán akadémiai igazgató-tanár ügyesrető tudását és ernyedetlen kitartását dicséri ez a minta-főiskola, mely Darányi miniszter kormányzásának egyik leggyönyörűbb alkotása. A gazdaság-egyetem életével összekapcsolt tanár- és diák-város alapjai már it-

ten bontakoznak a madárdalos „Nagyerdő” östölgyfái közül . . .

Nem vaskalap, nem félszesség a gazdaság professzor. Meleg, benső magyar élet pezseg a „Pallagon”. Az ott nevelt ifjú katonákat biztos uton vezeti iskolájuk fénye. Ők a szabad küzdelem mezőjén is gyarapítani fogják a magyar föld kincsét. Megtartják a magyar barázdákat és híven munkálják a magyar földet, mely sohasem hálátlan szerelmeseihez.

Zoltai Lajos kimutatása szerint 1904-ik évben Debreczen határán 1001 katasztrális hold terjedelmű volt a szőlőség. Egy részük homoki szőlő, mely világpiacon is szállíthat versenyképes fajborokat. Ezeket a homoki szőlőket leginkább vállalkozók telepítették, eladdig majdnem értéktelenül gázolt buckákra: mert a debreceni polgár, a „civis” avult tőkét nyuzogott fekete földről. Köbéli, gohér, némely bakator voltak a kedvelt szőlőfajtái. Ezekből szürték a „vinkót”, melynek savanyúsága felől úgy tartották, hogy még a „bicskát is kinyitja a zsebben!”. . . . Node azért nyáron át, savanyu vizzel, pompás üdítő ital volt a vinkó, különösen Debreczenben, ahol ezelőtt szűkölködtek a jó ivóvizben (ártézi kutakkal most építik a vízvezetékét). Meg azután a vinkó mellett, az Érmelléken is szüreteltek elég sok illatos,

tüzes bakart civis gazdauraimék. Egész szőlőhegyeket uraltak a debreczeni polgárok Székelyhidon, Kiskágyon, Nagykágyon, Jankán, Kójon, Diószegen, Hegyköz- Szentimrén. Némelykor hetekig „odaszüreteltek”. Persze, a „filokszerá” óta sok szőlőpajta bitangságba került. Ma még zárkózottabb a debreceni ember, mint mikor még Bokákék muzsikáltak Kuczik uréknál. Bár jobbnáljobb cigánybandákban ma sincs hiány, Rác, Magyariek, Kiss Béla bandától remekesei a cigányos magyar muzsikának! A muzsikálástól hajnalig-hajnalig hangosak a kávéházak! De nem a civis, hanem az urifajta nép (a környékből is) muzsikáltatja magát. A civis csupán délutáni „fekete kávéra” járogat el az „Arany bikába”, sőt itten délelőttönként is láthatni „kupeckedőket” (régfő híresek a debreceni sertés- és marhakupecek). Hetivásárok délutánján itt még hallhatók ilyen szófukar és jellemző beszélgetések:

- Vett kend?
- Vettem.
- Hányat?
- Nigyet.
- Kövérek?
- Mék micsodás.
- Drágák?
- Mék hogy.
- Hm . . . Sok a pize kendnek?

Üzlethelyiséget f. évi nov. 1-én Piacz-utca 32. szám alá helyezem át, mely alkalmából a jelenleg raktáron levő arany-, ezüstneműek, ékszerek és órák felette olcsó árban lesznek elárusítva.

ROSE DEZSŐ
 ókszerész és órás
 Piacz-u. 55. Hungária mellett.

A perrendtartás javaslat.

Az igazságügyi bizottság tárgyalása.

Holt bizonyos, hogy több embert érdekel az, hogy a hírhedt Haverda-bünpör budapesti főtárgyalására minden jegy elfogyott mint az, hogy a képviselőház igazságügyi bizottsága megkezdte a polgári perrendtartás javaslatának a tárgyalását. Már pedig nem kétséges, hogy a hírhedt bünpör és annak ismeretes, nem különben szenzáció kielégítésére váró jelenetei, mint első sorban az idegre hatók, hajlamossággal bíró és bizonyos tekintetben enervált idegzetű ember képzetét foglalkoztatják; addig kétségtelen, hogy minden ember érdeke az, hogy az ő dolgát igazságosan, gyorsan és olcsón intézzék el s ebből következzen, hogy az utóbbi fajta embernek többnek kellene lenni, mint az első kategóriabelieknek. Mindhiába! Turáni átokszamba megy, hogy a mi nagy közönségünk nem akarja látni a közélet ezernyi apró baját és még ha szorítja is a cipő a lábát, inkább elszenvedti azt: feszes tartással jár, hogy divatos nyakkendője, a vagy új kalapja jobban érvényesüljön.

A perrendtartás azt jelenti, hogy szabályozva legyen a peres ügy és általában a peres ügyek vitele. Szabályozva. Még pedig egységesen, célszerű módon a gyors eljárás jegyében, az abszolút igazságkeresés érdekében elősegítően. A formások ne nyomják agyon az igazságot, a gyorsaság ne szolgáljon az ügy alaposágának rovására, az eljárás drágasága ne tegye lehetetlenné az igazság érvényesítésének a lehetőségét.

Mindezeket az elveket célozza megvalósítani az új perrendtartási javaslat. A hatáskör kiterjesztése, a szóbeliségnek az egész eljárásról való keresztülvitele, a felebezési rendszer korlátozása és az eljárás egyszerűsítése. Ezek a vezérmotívumok.

Szép, nagyon szép. Csakhogy ez nem minden, sőt magyarán mondva, még kovásza sem annak a kenyérnek, amelylyel az igazságot kereső emberfia élhet. A kovász a

törvényt alkalmazó bíró személye, ennek tudása, képzettsége. Jó, olcsó, gyors és megbízható igazságszolgáltatást csak jó bíróval lehet megalkotni.

S vajjon, ki a jó bíró? Mangaud, a franciák híres bíróját még életében kiérdemelte ezt a nevet emberies érzése, fenkölt gondolkodása által. Ítéletei a humanizmus jegyében születtek s nála az igazság keresése s az ítéletileg alkalmazott jog elismerése egybeolvadt a jólelkűséggel, az emberi érzéssel. Werbőczy másként jellemzi a jó bírót s jellemzése annyira markáns, hogy nem kár emlékeztetnie hozni. A kérdésre, hogy ki a jó bíró, így felelt: „Az egyik peres félnek ne kedvezen inkább, mint a másiknak; ne legyen személyváogató és másnak nyomorúságát úgy tekintse, mint a magáét. Mindennek előtt pedig ment legyen a lelkiismeretétől, hogy könyörgés, gyűlölet vagy szeretet ne vezérelje. Mert a bíró, ha mindjárt igazságos ítéletet mond is, felelős a lelkiismeretétől, ha azt inkább gyűlölt-ségből, mint az igazság szeretetéből tette. A bíró az ítélethez valóban ne legyen sem tulajdonoson kegyetlen, sem szerfölött kegyelmes, hanem csak igazságos. Mert minden ítéletben az irgalom és az erő, vagyis az igazság van egybekapcsolva. Ezeknek egyezségében áll a méltányosság.”

Már pedig ennyi követelménnyel szemben kényszerült megállapítás számba megy, hogy a mai bírósági rendszer mellett nem minden bíró jó bíró. Hogy miért? A rendszerben van a hiba; a rendszer az oka. Az a rendszer, amely tulajdonoson megterheli munkával a bírót: az a rendszer, amely hitvány fizetéssel és még hitványabb előléptetési lehetőségekkel elkedvetleníti, elkeseríti, elfonnyasztja a legjobb szándékú, a legkitünőbb tehetséget is. Az a bíró, akit az életkorával, a családalapítással, az általános drágasággal járó költségzaporodás ezernyi gonddal, viaskodással és bajjal terhel, amely bajok megbénítják szellemi frissességét és így lehetetlenné teszik, hogy alaposan, gyorsan intézze ügyes-bajos ember dolgát. Az arravalóság is hiányzik legnagyobb részé-

ben, mely arravalóságot éppen ez a tudott megélhetési, hitvány fizetésű és még hitványabb előléptetési viszonyok nem tudnak megváltoztatni, átformálni.

Az anyagi és erkölcsi függetlenítés az első és elengedhetetlen kiindulási pont. A bírósági rendszer és a bírói status egységes rendezése alapfeltétele annak, hogy jó bíró legyen, amelytől függ azután az alapos, gyors és olcsó igazságszolgáltatás.

Ha a polgári perrendtartás javaslatának tárgyalása közben az igazságügyi bizottság ezt fel fogja ismerni s felismervén, egyenesen utasítani fogja az igazságügyminisztert az új szervezeti és status rendezési törvény benyújtására, egyben pedig kiköti azt, hogy e nélkül, a most tárgyalás alatt álló javaslat, ha törvényerőre emelkedik s, életbeléptethető ne legyen: csak úgy, de csak úgy remélhető, hogy a kitűzött célokat az új perrendtartási javaslat megvalósítani képes lesz.

Ennek híján csak toldozás, foltozás lesz az egész. Pílanatnyi segítségnek, ideiglenes rendezésnek ám lehet, hogy beválik, de hogy az igazságkeresés eszményi célját, a törekvést: alapos, gyors és olcsó igazságszolgáltatás tekintetében nem fogja előbbre vinni: az bizonyos.

Ezért kellene meg nem szűnő figyelemmel kísérni mindenkinek az igazságügyi bizottság tárgyalásait.

—yz.—

A románok. A magyar-román közlekedési akcióra vonatkozólag a román túlközlapja, az aradi Tribuna ma ezeket írja:

Ama sok hírrel szemben, amiket a kormányfolytatott békéttárgyalásokról terjesztettek, fel vagyunk hatalmazva, hogy a román népnek információt adjunk. Nincs egyébről szó, mint Mihai Jánosnak a nyár elején megkezdett békéttárgyalásai folytatásáról és reméljük, hogy ez a tárgyalás három-négy héten belül véget ér.

Maniu Gyula dr. volt országgyűlési képviselő egy hírlapíró előtt következőleg nyi-

- Mánhogy nékem?
- Hát?
- Vaut a köcsönyösnek.
- Ejnye!
- Tán kend adott vauna?
- Fenét . . .

Hej, mert vidéki magyar városban sehol nincs annyi kölcsönös bank, szövetkezet! A debreceni civisek ma már ösmerik a — börszét is.

Debrecen város és a polgárság 175.422 katasztrális hold fölbirtokával az első között vezet a magyar föld urainak sorában. A debreceni civisnek valóban a föld az Istene. Sem hivatalba, sem „diáki” pályára nem kívánczik a civis. Ma is nyomja a lelket a mondás:

— Az én földemnél még az én gyermekeimet sem szeretem jobban! — Civis család nagygazda fia mondta ezt. Sohasem halottam a hazai föld szeretetének ilyen fokozatát. Ámde mindhiába! Magában véve nem elég a nagy érzés. Haladni kell a korral. Tanult polgárságra van életszükségünk az ugaron is.

Debrecennek bizonyos komor színt kölcsönöz cícomátlan kálvinista felekezeti-sége. Nevezetes „Nagytemplomja” sincsen kifestve. Fehérre meszelték. Közönséges magyar mésszel meszelték ki. Ez a fehérség bizalomgerjesztő. „Nagy harangjuknak”, a „Rákócziának” zugása pedig maga az örök hitvallástétel. Ez a Rákócziak ágyujából öntött, Rákócziak nevével dicsőített öreg érc-

harang folyton a magyar nemzeti szabadságot, nemzeti függetlenséget zengi a fekete ruhás, komoly civisek és civák fülebe a hatalmas tömegű ódon kollégium mellől, mely szintén százados idők óta büszkesége Debrecennek. Hiszen ez az ódon főiskola a puszták mélyében tudományos középponttá emelte ki a hajdan nádállal, vesszőfonattal kerített alföldi magyar várost. Az ódon kollégium tudós tanársaival és gyakran ott telepedett jelesebb diákjaival a város mindenkori sorsára jelentősen hatott. A kollégiumnak csupán ma is Debrecenben élő, Debrecen életében sikeresen tevékenykedő néhány jeles diákját említem fel, az egyháziak közül: elől áll Erőss Lajos püspök, Könyves-Tóth Kálmán, Dicsőfi József lelkészek, genfi doktor Balogh Ferenc, Géressy Kálmán, Erdős József, Fiók Károly, Ferenczy Gyula és még többen főiskolai tanárok, a világiak közül: Kovács József polgármester, Magoss György városi főügyész, Márk Endre ügyvéd-kamarai elnök, Kola János volt országgyűlési képviselő s még igen sokan debreceni szövívők, az öreg kollégium révén betelepített jeles diákok közül.

Fájdalom, a politikai viszálykodás évtizedek óta pártoskodó táborokra szaggatta Ős-Debrecen higgadt viselkedésű polgárságát. Még a tisztán városi ügyekben is elharapódzott az osztályoskodás. A késhegyigfajult viszálykodások nem egyszer megakadályozták a város kívánatos fejlődését. A Simonffyak, Komlóssyak, Bészlerék, Szikszay-Szabók, Kertész, Armós, Óry, Csóka, Szentesi, Polgári, Jobbágy, Vértesi, Jóna, Ha-

rangi, Kéki, Both-Nagy, Bányai, Némethy, Medgyaszay, Ménes, Ungvári, Nyilas s más törzsköcs családok, majd a Kiss Albert lelkész, majd a főkurátor és főispán: Degenfeld József gróf vezetésével vívtak kiméretlen és ádáz harcokat. Ma, legalább a városi ügyeket illetően, némileg javultak a viszonyok, Domahidy Elemér főispán nemes emberbarát, Kenézy Gyula orvos-tanár, Bakonyi Samu, Tüdös János képviselők, Zádor Lajos bankigazgató, Szilágyi Imre, Fejér Ferenc ügyvédek, Somogyi Pál függetlenségi pártelnök s még többen a polgárság legjobbjai: inkább összefogott becsületes munkával igyekeznek fejleszteni tespedésre hajlékony városukat. Az utolsó években kiváltott s részben megvalósításra előkészített városfejlesztési tervek legméltóbban dicsérik becsületes törekvéseiket.

A közfelfogás és megszokás fejedelmi birtokai után Debrecen is a kifejezetten gazdálkodó, ugynevezett „nagy paraszt” alföldi városok között emlegeti! Pedig már 1700 s néhányból olvastam a „debreceni kalmárcéh” tagjainak összeírását. Ebben a becses névlajstromban több száz törzsköcs magyar kereskedő neve van felsorolva; mert majdnem egészen a múlt század derekáiig civisek folytatták s bonyolították le a külső országokban is nevezetes debreceni kereskedelmet. Akkor még a debreceni vásárok, másként „nagy szabadság!” évente négyszer hetekig tartottak. Az orosz nisni-novgorodi vásárok hírével vetekeedett a debreceni „nagy szabadság” az 1870-es évek de-

Kobrak czipők

GANOVSZKY LAJOS

legjobb, legszebb, legkényelmesebb

Egyedül kaphatók

Szana Lajosnál Piacz-utca 42. sz.

Fűszer-, Festék- és Magkereskedése.

Debreczen, Csapó 18. Vár-u. sarok.

latkozott: „Nekünk semmi okunk, hogy bizalmatlansággal viseltessünk Mihival szemben, mert meg vagyunk róla győződve, hogy Milu nem fog belemenni semmiféle megállapodásba, mielőtt azokat a román nemzetiségi párttal nem közölné. Ha majd valamelyes megállapodásra jut a kormányval, bizonyosak vagyunk arról, hogy ő ezeket a párt elé fogja terjeszteni.“

Előadások az alkoholizmus ellen Debreczenben.

Dr. Dóczy Imre felolvasásai.

Az ország egészségügyi viszonyainak romlásában nagy szerepe van az alkoholizmusnak, a szeszes italokkal való visszaélésnek. Hazánkban évenként majdnem ezer millió koronát adnak ki szeszes italokra, az állam alkoholjövédelme az 1909. évben 180 millió koronát tesz ki, a fejenkénti és évenkénti szeszfogyasztás majdnem 7 liter abszolút alkohol (100% alkohol). Ilyen körülmények között nem csoda, ha az alkoholizmus következtében olyan sok a betegség, a halálozás, annyi az elmebeteg, a bűntevő és oly sok az elme gyöngye és hülye gyermek. Azt ma már mindenki belátja, hogy az alkoholizmus ellen sikra kell szállni és meg kell akadályozni a baj terjedését, első sorban pedig a társadalomnak kell megmozdulnia és a szeszes italoktól való tartózkodás zászlaja alá sorakozó mozgalmat támogatni. A jó példa, különösen pedig az ifjúság abstinens nevelése a legfontosabb az alkoholelles mozgalomban, amelyet lehetőleg a társadalom minden rétegéből jól kell szervezni.

Az állam is tudatára ébredt fontos hivatásának és bár egyelőre erélyes intézkedé-

sekkel nem korlátozta az alkoholfogyasztást egy és más téren gyekezik segítségére lenni a társadalmi alkoholelles mozgalomnak. Így még gróf Andrássy Gyula belügyminiszter megalkotta az *Országos Alkohol Bizottságot*, amelynek feladata a megfelelő javaslatok elkészítése, a kérdés tanulmányozása és az abstinens mozgalom támogatása. Egy másik fontos elhatározása volt a mult kormányának, hogy a *csendőröknek és a közigazgatási tanfolyam hallgatóinak* rendszeres előadásokat tartott az alkoholizmusról és az ellene való védekezésről. Ezeknek az előadásoknak a megtartásával a minister dr. Dóczy Imre belügyminiszteri fogalmazót, az Országos Alkohol Bizottság előadóját bizta meg, aki Debreczenben szombaton tartotta meg előadásait.

Nagyon kívánatos lenne, ha Debreczen város polgársága is kivenné részét abból a nagy horderejű kulturmozgalomból és megalakítaná az abstinens egyesületet. Különösen az orvosoknak és tanároknak volna ez szép feladata, akiknek leginkább van alkalmuk tapasztalni az alkohol káros hatását és legtöbb alkalmuk van az abstinens eszmék terjesztésére. Felhívjuk az érdeklődők figyelmét a dr. Nára ySzabó Sándor kultuszminiszteri államtitkár elnöke alatt álló Alkohol-ellenes Egyesületek Országos Ligájára (Budapest, VI. Teréz körút 40.), amely minden érdeklődőnek szívesen szolgál bővebb felvilágosítással.

Megbízható czimtár csakis a Debreczeni Független Ujság Képes Naptárában van, ezt a nagyszabású naptárt pedig csakis úgy kaphatja meg, ha a lapot járhatja. Előfizetőknek ingyen. Másnak még pénzért sem adjuk.

rekáig. A „belső vásárhelyen“ a kalmáregnek égetett kőből épített városrészek emelkedett. Emeletes nagy raktár és áruházak. A szepességi kalmárok és ipar készítmény gyártók emlékeit máiglan örökíti az utánok fennmaradt, később más sorsra jutott Dreizehn-Stadt! A szepesi tizenhárom város egykori különítménye.

Az ős-debreceni kereskedelemről fennmaradt és a mai kor versengései között is virágozó Szabó, Bosznay, Kardos, Tóth Gyula, Kovács Gyula, Nánassy, Gaszner-Koncsek, Csanak, Rickl Zelmós (az egész Hajdúságon, Nyírségen, Biharban nevezetes „török császár“ bolt), Sesztina, Gerébi-féle, az Aron Miksa-Jenő s még több más régi nevű, régi multú cégek bizonyosságai, hogy volt s van érzéke a magyarságnak a kalmárkodás iránt is. Iparával sem hozott szegényt Debrecen a magyar névre. Hentesáru gyártmányait világszerte kapkodják. Az ács és fanagykereskedő Horváth Jánosok, hentes Szabó Mihályok, építő Biczó Gyulák, óras Serlyk, ötvös Löfkovicsok, lakatos Jónák, szabó Szabó és könyvkötő Dávidházy Kálmánok, timár Pethők, asztalos Varga Józsefek, Killerek, Bessenyei Gyulák, szíjgyártó Nagyok, kefék Falk és Szántó Győzők és a többi más dolgok, törekvő iparos mesterek izlés, tudás tekintetében megállják a versenyt; bárhan ma még az a természetes, hogy Debrecennek érdekességét és sulvát fejedelmi birtoktestei adják meg, 42,500 katasztrális hold területével a „Nagy-Hortobágy“ is Debrecen birtoka. Virágos nyelven a Hortobágyot nevezik a „Délbábok hazájá-

nak“, de mióta a Tiszát szabályozták, szárazbetegség sorvasztja a Hortobágyot. Ebből a szélből, amabból a végéből is el-elszántogattak tizezernyi holdas darabokat. Például nagybérlek kezén van az „Ohat-pusztá“ is.

Hajdanta gulyakiveréstől gulyabeverésig hájat eresztett itt a jószág. Olyan balzsamos kövér fü hullámzott a Hortobágyon, Ma meg olyik esztendőben kocsin kell hazaszállítani a kimerült éhbarmot. Midőn felboncolták, nem fűtől, hanem szikesföldtől volt degesz a szegény éhjószág bendője. Manap evakortább ilyen szomorú táj a Hortobágy, mert Fehér nemzetes ur szerint:

— Két Isten kéne ide. Az egyik, amelyik folyton áztatná, a másik, amelyik folyton száritaná a pusztát.

Nem a régi pusztá már a Hortobágy. Elkerültek a darvak. Az aranyszárnyu tuzok meg átsétál rajta. Dübörgő vasút mentén nem mernék fészkelni az érzékeny vadak. A tudós Dely Mátyás állatorvos után letűnt a Hortobágyról a pusztá régibb életének utolsó képviselője, az utolsó betyárkergető magyar „komiszáros“, Farkas Berti öreg „mátaibizos“ is, akit a közelmult „restóriációkor“ buktattak ki.

Nem kell ma már a régi nóta sem. Igaz ugyan, kedves álomképekből és vágyakodásokból nem élünk meg. Néhány számsor inkább jellemzi a Hortobágy jelen életét. 1897-ben 16,494 darab szarvasmarha, 3617 darab ló, 648 sertés, 19,551 darab juh legelte a hortobágyi pástot s ekkor legelőadóban bikabérrel együtt 78,969 korona 22 fillért fizettek a jószágértó gazdák. 10 év multán,

Gróf Széchényi István emléke.

Irta s gróf Szechényi István tiszadobi emlékoszlopánál okt. 6-án elmondotta: KARDOS ALBERT.

Mint a Magas-Tátra a magyar Kárpátok tömegéből, úgy magaslik ki hazánk történelmi eseményeinek sokaságából legutóbbi szabadságharcunk, az 1848—9. évi forradalom. S valamint a Magas-Tátra összeköti az északnyugoti felföldet az északkeleti hegyvidékkel, úgy kapcsolja egybe a szabadságharc a messze mult dicsőségét a távoli jövő reményével. — Nincs a letűnt századoknak magasztos eszméje, nemes törekvése, legyen az a nép megváltása vagy a haza függetlensége, amelyet a szabadságharcban föl ne találunk, s alig tűzhetünk ki jövőnkre szóló olyan dicső célt, alig hirdethetünk olyan lelkesítő gondolatot, legyen az Magyarország hatalmassá tétele vagy a jogegyenlőség teljes megvalósítása, amelynek eredete, kiinduló pontja ott ne volna az 1848—9. évi nagy alkotásokban.

Ne csodálkozzunk tehát, ha e mai szomorú napról, a szabadságharc e véres zárókövéről, a magyar történet e sötét gólgotai csúcspól visszatekintve, meglátjuk, mert meg kell látnunk, Széchényinek fényes nevét, ne csodálkozzék senki, ha ma, október 6-án, az aradi tizenhárom vértanu szent napján megemlékeziünk gr. Széchényi Istvánról, a magyar nemzet legszentebb martírjáról. Igen, vértanu ő, aki a szabadságharc bármelyik áldozatánál is többet szenvedett, aki igazán kettős halált halt, egyet akkor, midőn a forradalom viharától felkorbácsolt hullámok, midőn a magára zudított vadak a jövőtől való gyöttrő aggodalmak örületbe kergették 1848. szept. 5-én, másikat akkor, midőn a haza és a saját sorsa miatt fölzaklatott lélekkel, de nem reszkető kézzel golyót röpített agyába 1860. április 8-án.

De kegyetlenség volna a legnagyobb magyar életéből csak a borzalmas véget felidézni. Úzzük el szemünk elől a szomorú képeket, a bus jeleneteket, ragadjuk ki magun-

1907-ben a hortobágyi jószággyon lényegesebb növekedést nem mutat, sőt részben némi visszafejlődés következett be, ekkor 15,266 darab marha, 3504 darab ló, 2570 sertés, 22,642 darab juh volt kiverve a sáskától is pusztított Hortobágyra és a gazdákól befizetett legelőadó- és bikabér 221,631 korona 82 fillérre emelkedett. Természetesen azóta sem csökkentek a terhek. Sőt a tervelt csatornázás, a Hortobágy termékenyebb részeinek eke alá vonásával nemcsak a szüzi pártá utolsó foszlányától fosztiák meg az őspusztát, hanem teljesen új helyzet elé állítják a többszázados régi jószágtenyésztő gazdálkodást is. Félő, hogy a tapintatosan előkészített és bevezetett átmenet nélkül a pusztai jószágnevelés végleges csődje következik be. Hortobágyi híres csárdáját néprajzi muzeumnak rendezheti be a nemes város.

Amde jól van! Ha már a pusztá szabadságát áldozatul rabolja is az ujkor, vajha legalább a civis-társadalom ne véreznék el. Hajdan összetartó lakóinak hűségében, takarékoságában rejlett a pusztai homokon épült ős-Debrecen város élető erőssége. Civi-seinket ma inkább lappangva kerülgetik a lázasan bontakozó, változott idők, egy újabb kor veszedelmei, szükséges tehát, hogy a civisek tanulással, kitűnő közép- és főiskoláinak nagyobb mérvű szorgos látogatásával is felvértezzék magukat! Akkor azután buza-kalászszaal terhes barázdáik mellől mosolyoghatnak a hortobágyi „délbábok“, sem a kor, sem emberek nem vihetik jégre őket az ősi jussal.

Tekintse meg a világhírű
Ujdonság! eredeti **Melichár-Uicum-Drill**
vetőgépet
legujabban szabadalmazott
feltűnést keltő új beállító készülékével

kizárólagos raktár
Ráhmer Sándornál
Placz-u. 26. Nagytrafik-udvar.
Bächer-Melichár-Johnston gépgyárak
főtelepe.

kat a mai gyásznap komor, nyomasztó érzései közzül, vessünk egy derűs tekintetet Széchényinek nemzet-ujjateremtő munkásságára, emeljük fel szívünket a „legnagyobb magyar” dicső alakjához, aki halottaiból rázta fel a nemzetet, tekintünk föl arra a százkaru óriásra, aki egyik szavával akadémiát alapít, másikkal lánchidat teremt, aki egyik kezével a Dunának parancsol, másikkal a Tiszát szoritja medrébe, hevüljön föl annak a lángésznek a sugaraitól, aki megírta a nemzeti üdvözülés hármasságát, a Hitel, világ, és Stádium „nem kézzel írott könyveit”, fűrösszük meg lelkünket annak a prófétának a dicsőségében, aki hitet öntött népébe, aki szóval és tollal, tettel és példával a magyar nemzetnek, mondhatni, az egész emberiségnek tanítómesterévé lett.

Valóban Széchényi nagy tanítómester abban az értelemben, amelyben tanítókat tiszteljük az emberiség hőseit, a népek vezetőit, az államférfiakat, a Mózeseket és Szólonokat, a Napoleonokat és Bismarckokat. — Életének gazdag fordulataiból, műveinek rengeteg tárházából, ezerfelé ágazó munkásságából tömördek tanulság folyik, de ez ünnepi alkalomból, a hellyel és idővel is számolva, legyen elég három tanítását fejtegetnem, annyival inkább, mivel véleményem szerint e három főtanítás magában foglalja Széchényinek minden érzését, minden eszméjét, a mellyel csak hazáját boldogítani, a művelt világot szolgálni kívánta.

Első sorban arra tanít, hogy mi a magyarság hivatása, mi feladatot teljesíthet a magyar nép a művelt nagy nemzetnek sorában. — E hivatást Széchényi a lángész világgosszágával fejt ki, e feladatot a szaktudás szabadságával határozza meg; éppen azért legjobban lesz őt magát megszólaltatunk. „A magyar népek — ugymond — nincs csekélyebb hivatása, mint képviselni egy ázsiai törzsek-fajnak eddigéig sehol ki nem fejlett, sehol érettségre nem virult sajátosságait, egy oly törzsek-fajnak, amely bizonyosan annyi különöset, annyi jót és nemest rejt magában, mint az emberi nemnek akármely lelkes és erős családja.”

Az emberiségnek egy nemzetet megtartani, sajátosságait, mint ereklyét megőrizni és szeplőtlen minőségben kifejteni, erőt és erényeit nemesíteni, s így egészen új, eddig nem ismert alakban kiképezve, végcéljához: az emberiség földicsősítéséhez vezetni: ez a feladat.

Szép hivatás, magasztos feladat, annál szebb, annál magasztosabb, mert nem gazdasági, nem hatalmi, hanem művelődési cél van a magyarság elé tűzve; annál szebb, annál magasztosabb, mert nem egyoldalú nemzeti szempontból indul ki, hanem az emberi fejlődés magaslatára vezet, mert egyetemes világtörténelmi törvény van benne kifejezve.

Széchényinek az a nemzeti hitvallása; ezt kell követnünk, ezt kell megvalósítanunk.

A nagy cél felé vezető utakat is kijelöli Széchényi s ez a második nevezetes tanítás, melyet föle nyerhetünk.

Széchényi szerint nemzet és egyén csak úgy boldogul, ha egyformán becsül műveltséget és vagyont, ha egyaránt törekszik tudományos ismeretekre és gazdasági gyarapodásra, ha egyenlően fejleszti szellemi és anyagi erejét.

Csak műveltségen és gazdagságon keresztül visz az út önállósághoz és függetlenséghez; ezt hirdeti Széchényi számtalan írásával s életének egész munkásságával. — Ezért a lónemesítés és selyemtenyészés prózai dolgán csak úgy csügg, mint a M. T. Akadémia és a Nemzeti Színház szent ügyén, egy darab magyar posztó éppen úgy érdekli, mint egy jó magyar könyv, szónoki sikereit, irodalmi babérait nem becsüli többre, mint

azokat a szolgálatokat, amelyeket az iparnak, a kereskedelemnek, a földművelésnek tett Pest ujjáépítésével, az Alduna akadályainak eltávolításával, a Tisza pusztító árvizeinek korlátozásával.

Érdemes egy pillanatra megállanunk a Tiszánál. — Ezt a mi legsajátabb folyónkat, talán csak Petőfi ismerte olyan jól, mint Széchényi, de a partjain lakókat, a tiszta magyarságot ő, a nép fia sem szerette lángolóbban, mint Széchényi, az ősi főnemes család sarja. Széchényi Petőfivel együtt tudta, hogy „a partatlan medrében oly simán, oly szelíden ballagó Tisza, a földnek ez a legjámorabb folyója”, meg-meg szokott örülni s „akkor zugva, bőgve törí át a gátat s el akarja nyelni a világot”. Még pedig a magyar világot. Annak a magyar népnek a vagyonára, az életére tör, amely itt a Tisza mentén, az Alföld közepén legtisztábban őrizte meg a magyar nyelvet, a magyar lelket, a magyar fajnak minden becsülendő tulajdonát. Ennek a tiszta magyar népnek vagyonát és életét akarta biztosítani rajongó fajszeretettel s a nép iránti igaz rokonérzettel, Széchényi, ő, az idegen műveltségben növekedett dús gazdag ember, ő, a fejedelmi udvarokban forgó büszke főúr. S én meg vagyok győződve, hogy a jól végzett munkának, a hazáért hozott áldozatnak boldogító érzete nem töltötte be, inkább Széchényi nagy lelkét sem akkor, midőn először ült az Akadémia elnöki székében, sem akkor, midőn az első gőzhajót bocsátotta a Duna vizére, sem akkor, midőn első ízben sétált át alánchidon, mint akkor, amidőn 1846. nyarán az arkomi magaslaton az első kapavágást tette a Tiszadobi gátjának, a mai Széchényi-gátnak építéséhez, mint akkor, amidőn — hogy a költő szavával éljek — félisteni karral letörte a sárkányt, hogy az kivívva simuljon lábaihoz. S valóban ez a Széchényi nevével megörökítő emlékmű éppen oly joggal foglal helyet itt a pusztán Tiszaparton, mint amilyen büszkén áll a legnagyobb magyarnak hatalmas szobra Budapesten a M. T. Akadémia fényes palotája előtt.

Ez a két emlékmű is nyilván példázza Széchényi munkásságának kettős irányát, azt a szemünk elől soha el nem tévesztendő tanítását, hogy szellemi és anyagi erőinket párhuzamosan kell fejlesztenünk, hogy műveltség és vagyon legfőbb feltétele a magyar nemzet boldogulásának.

Nem kevésbé bölcs, nem kevésbé követésre méltó harmadik tanítása is. — Széchényi nem győzte eléggé figyelmeztetni a magyar nemzetet országgyűlésen és társadalmi egyesületekben, irodalmi munkákban és hírlapi cikkekben, hogy ne keresse minden bajának az okát másban és másutt, ne lássa a kormányban született ellenségét, ne nézze Bécsset és az udvart minden rossz állandó kutforrásának. — Ha a magyar főúr külföldön pazarolja ősi örökségét, ha a magyar nemes elpipálja itthon az életét, ha a magyar paraszt tünnyen műveli a földjét, ha a magyar mesterember a cél korlátai közé veszi be magát, ha a magyar kalmár csak hiréből ismeri a hitelt és a vállalkozást, ha a magyar tudós a latin nyelvben találja gyönyörűségét, mindezt alig okolható a kormány és még kevésbé a bécsi udvar, mindezekért a hibákért és bünökért, a belőlük származó anyagi, szellemi és erkölcsi károkat magukra vessenek a magyar nemzet fiai. — Nemzetek, csak úgy, mint egyesek, első sorban maguk kovácsolják saját szerencséjüket.

Azt gondolhatnák, hogy Széchényinek e tanítása ma már nem időszerű, hogy a mi kartársaink már nem leledzenek a felsorolt hibákban. Alig eshetnének ennél nagyobb tévedésbe. Amely hibákért Széchényi annyiszor korholta nemzetét, más neven és változott formában ma is majdnem mind fel-

lálhatók s ma is nagy többség van az ő bölcs tanításának felújítására, az ő üdvös intelmeinek hangoztatására. — Mi is hajlandók vagyunk számos bajunkért mást tenni felelőssé, mi is készek vagyunk nemcsak egyes emberek, hanem az egész nemzet, műveltségünk alacsonyabb színvonaláért, tudományosságunk hiányaiért, gazdasági elmaradottságunkért, sőt még erkölcsi fogyatkozásainkért is mindig magunkon kívül keresni az okot. — Nem így tett Széchényi, a legszigorúbban önmagát bírálta s a hazafiságot nem abban kereste, hogy nemzetének szolgalmódra hizelegien, hanem, hogy az ótestamentomi próféták bátorságával feddje és korholja, mégha e miatt saját szívét sebzé legvéresebbre.

Arany János, a legnagyobb magyarhoz egyedül méltó ódájában, a magyar hazafias költészet e remekében az évezredek során összejegyzett honfi-erényekből alkototta meg Kliéval Széchényi jellemét. S Klié aranybetűkkel ércetáblára írta azt:

... ki a pusztán népét vezérlé;
Ki kürtöl és lerogy a régi fal;
Tarquin előtt ki arcát megcserele;
Fülepet ostoroz lángajkival;
Ki győzné Athént esellel is szoritja,
Kit bős csoport elítél, mert igaz;
Ki Róma buktán keblét felhasítja.”

A költő félbeszakítja a muzsa írását: „Elég a példa, ez Széchényi!” S én vakmerően azt mondom: Nem elég, Széchényi még ennél is több. Széchényi egy önismeretre oktató Szokrates, egy nemzeti evangélista, népének és az emberiségnek nagy tanítómestere, aki megjelölte a magyarság létezőjét, aki meghatározta boldogulásunk eszközeit s akinek tanításait követve, megóvhatjuk magunkat és hazánkat erkölcsi veszedelemtől, anyagi pusztulástól.

A legnagyobb magyarnak, a magyar nemzet legbölcsőbb tanítómesterének szobra elé leteszem ezt a csekély és muló koszorút, mint a debreceni realiskolai tanári-kar és tanulólifjúság határtalan hódolatának és örök kegyeletének a jelét.

Korcsolyapálya Debreczenben.

Értekezlet a városházán.

Debreczen előkelő közönsége rég nélkülözi már a korcsolya-pályát s ismeretes az a mozgalom, melyet közel kétszáz Debreczeni leány indított egy modern korcsolyapálya létesítése érdekében.

Most azután úgy látszik mégis csak létesül a korcsolyapálya, amint ez az alábbi felhívásból is kitetszik:

Felhívás.

Hégóta közóhaj az városunkban, hogy egy modern igényeknek minden tekintetben megfelelő korcsolyapálya létesíttessék. A debreczeni Tornaegyesület ezelőtt két évvel mozgalmat indított ez irányban. Az előkészítési munkája ma már annyira előrehaladt, hogy most már csakis Debreczen város társadalmának meleg és áldozatkész érdeklődésén mulik, hogy a közszükséglet képező korcsolyapálya a jövő télre a folyó évben létesüljön.

Felkérjük ennél fogva Debreczen város társadalmának hölgy és férfi közönségét, különösen kedves urleányait, akik a korcsolyapálya érdekében szivesek voltak a polgár-

Őszi és téli ujdonságok női felöltőkben. Divat bundák, plüsch és szörme kabátok, leány és gyermek felöltők, boák és muffok. Costümök, pongyolák. Színházi és esti köpenyek divatszettekben. Csipke, selyem és szövet blousok, divatos kötött kabátok **dus választéka a legolcsóbb szabott árak mellett.**

Kovács Gyula és Tsa

női divat termei

Debreczen Főtér 55, Hungária kávéház mellett.

mester urnál külön memorandumban kérelmezni, hogy a ma vasárnap délelőtt fél 12 órakor a Kereskedő Társulat dísztermében tartandó nagy értekezleten okvetlenül minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Kiváló tisztelettel:

a debreczeni Tornaegyesület nevében:

Dr. Magoss György, elnök.

Lestyán Adorján, udvari tanácsos, elnök.

Dr. Horvay Róbert, ügyv. elnök.

Dr. Radó Rezső, titkár.

Boruss Mihály, titkár.

Őszi hangulatok.

(Hol is legelt a Marossy gulyája?
A hol Kossuth Lajost rejtegették.)

*

Ragyogó őszi délután. A napnak már csak a fénye, aranyos derüje van meg, melegét nem érezni. A learatott tarlókon, letarolt mezőkön végig sikló napsugár beleütözik a fehér ökörnyálba, — itt az ősz.

A levegőben uszó vadliba csapatok, hangos gágogással, amint elszállnak a fejünk felett, a nagy Hortobágy-felé, szintén azt juttatják az eszünkbe.

— Ejnye Feri bácsi, de kár, hogy nem hoztunk puskát! szállalt meg bennem a vadász szenvedély.

K. Ferenc kedves urambátyámhoz intéztem ezt a kérdést, a kivel együtt kocsikáztunk kifelé Földesről az újvárosi uton, a Marossy tanyára.

Élő krónika az én kedves Feri bátyám. Ismeri is hét vármegye kedves humorát, régieket sirató hangulatát, no meg azt a jó szokását, hogy akármilyen idegennel álljon szóba egy félórára, kisüti a vele való rokonságát. Az már igazán valami cimeres akasztófavirág legyen, a kihez le nem tudja vezetni az atyafiságot.

Bámulatos a memóriája, a családi krónikák ezerfelé ágazó utain, szövevényes történetei közt csak ő tud igazán eligazodni.

Jobban tudja ő, hogy egyiknek-másiknak dédapja vagy nagybácsija, hol volt pap, jegyző vagy birtokos, kik voltak a szomszédai, — mint bárki más.

Hogy honnan veszi az információját, azt igazán csak ő tudja, denique nem tud ő reá rácsáfolni más legfeliebb Nagy Iván.

Tartott is szóval az uton. Én meg élvezettel, érdeklődéssel hallgattam.

— Tudod-e kis komám, ugy szokott szólitani, mert pendelyes gyermek korom óta ismer, hogy ezen a réten legelt az a hires gulya, a mélyről még ma is el-el daloljuk azt a régi jó nótát, hogy:

Szépen legel a Marossy gulyája,

A kisasszony maga sétál utánna!

— Micsoda világ volt az! A dugszagdag földesurnak gyönyörű eladó lánya volt! Szerették is egymást végtelenül a daliás B.-vel. De hát az öregek ellenezték a két fiatal szívbéli vonzódását.

A szerelem már akkor is találékony volt, kapta-fogta magát a szerelmes legény, felöltözött gulyásnak s beállott a Marossy számadójához bojtárnak.

Természetes, hogy jó dolga volt a vállalkozó lelkű bojtárnak, mert a kisasszony már messziről kiáltotta neki, hogy: „Szívem bojtár terítsd le a subádat!”

„Régi idők, szép idők! Látod-e kis komám azt az ákácós kis erdőt, mindjárt oda érünk?! Az a Marossy temetője. Az maradt meg a régi jó világból, ott nyugosznak a földesurral együtt a népdal hősei is egy szálíg!”

El is értünk a kis akácost egy dülő uton nem sokára, a mögüll bukkant ki egy barátságos, fehérre meszelt nem is tanya, hanem egész falu.

A mostani tanyában anynyi a cseléd-lakás, pajta, istálló, gránárium meg sok más gazdasági épület, hogy bizony felér egy kis felvidéki faluval. A kut körül kigörgetve a nagy hordók, mossák, takarítják, szüretre készülnék.

Elmondta az én Feri bátyám, hogy hány éves a „tanya”. Régi volt biz az nagyon, de mikor a kocsiból kiszállottunk, a széles tornácra olyan minden ízében modern gentleman kiáltott reánk „Isten hozott”-at, hogy szinte bántó volt az anakronizmus.

De azért szives örömet elengedtem a doh, meg penész szagot, melyet bizvást feltételezhettem volna egy ilyen ősi kuriában, mert a helyett mindenütt pompás, uri kényelmet találtunk. A „tanyába” a modern gazda, modern komfortot teremtett az ősi falak között és „uram bocsá” nem fagygyertya pislákol, hanem acetilén gáz égett a csillároknak, ragyogón, féhéren.

Hogy a nagy ebédelőben vacsora után, szivarozgatván, egereket lövöldöztünk, az csak a jó hangulatot növelte. Mert az meg volt. Részbeni dicsőségére a kitünő „*saját termésű*” asztali bornak, meg természetes következményeképpen kedves házi gazdánk B. Tihamér vendégszerető szíveségének.

Egyik szó a másikat hajtotta, előkerült a fiókból a családi okmány-gyűjtemény, latin szövegű, lapidáris betűkkel rótt, fakult irások, donációs levelek, melyekhez a Feri bátyám megjegyzései szolgáltattak magyarázatot. — Hogy ismerte őket, hogy csillogott a szemé az arccsüptető mögött, olvasván a „Nos Sigismundus rex” meg „Franciscus Rákóczy” epistoláit.

Az ő közbenjárására megmutatta kedves házi gazdánk azt a szobát is, melyben Kossuth Lajos volt elrejtőzve, mikor halálra keresték üldözői.

Ma is ott a falban vagy másfél öl magasságban az a fülke, melynek kívülről nem látható, a féle tapéta rejtek-ajtaja van.

A császári biztos, persze hogy besugás után, egyszer csak betoppan az öreg Marossy udvarára, állig fegyveres kíséretével, hogy adná ki Kossuth Lajost.

— Keressék az urak, pincében, padláson, ahol tetszik! Ezt válaszolta az öreg földesur. Keresték is, kutatták is, de hiába. A császári biztos abban a bizonyos szobában fogyasztotta el az általa „kiparancsolt” ebédet, melyben a fülke s a fülkében Kossuth apánk elrejtőzött, — körülveve fegyveres hajdúitól. Ebéd után össze ütötte a sarkantyuját s tovább állott. Kossuth megmenekült.

Csodálatos, áhitatos hangulat szállott meg, mikor azt a szobát elhagytuk.

Késő este volt már, hogy bucsut mondtunk kedves házi gazdánk, a mi természetesen nem ment az oly jól eső marasztalás nélkül de végre is kigördült kocsink a dülőtra amit inkább csak a lóban kifejtett állati ösztön érzett meg, mert mi nem láttuk, nem volt holdvilág.

Bele huzódtam a bundámba, hűvös éjszaka volt s átadtam magam teljesen hangulatomnak.

A Marossy temető akácós erdeje, az ősrégi nemesi kuria, melynek mostani lakója, egyenes leszármazottja Báthory erdélyi fejedelemnek, aki abban a szobában lakik és járkal, melyben ki tudja hány őse járta valamikor a körmagyart, meg a „minémet”, — ezek a benyomások engem is olyan ősieket sirató hangulatba ringattak.

— Tudod-e kis komám... kezdi rá Feri bátyám, valami régi reminiscencia jutván az eszébe, de én nem hallgattam beszédét, ami úgy folyt, mint az áradó patak, hanem magamba mélyedve arra a nótára ügyeltem, a mely a kocsizörgésből is a fülemben csengett:

— Szépen legel a Marossy gulyája...

Zöldy Marci.

Portugália köztársasága.

A kormány programja.

Portugália kormánya kihirdette programját. Legfőbb pontjai: a vallási missziók kiutasítása, a világi oktatás bevezetése és a birói hatalom autonómiájának megvalósítása. A forradalmárok nagyon jól tudják, mi okozta az ország közállapotainak teljes széthullását és most elsősorban a papság ellen, a nép jogainak megvédésére, a legfőbb szabadságok biztosítására és a világi oktatás bevezetésére fordítja minden erejét.

Az ország züllését a királyi család háttartalan költsége, a nép elnyomása, kizsarolása, meg a papság és főnemesség jogbitorlása okozta. Ezek ellen indította meg a háborút az új köztársaság kormánya, hogy rendet, békét teremtsen az országban.

Mai hireink a következők:

Lisszabon, október 8. Az ideiglenes kormány programjának főpontjai a következők: A közoktatás fejlesztése, a szárazföldi és tengeri védelem kiépítése, a birói hatalom autonómiájának megvalósítása, a legfőbb szabadságok biztosítása, a vallási missziók kiutasítása, az egyház és állam szétválasztásának keresztülvitele, a hitel erősítése és a világi oktatás bevezetése. A kormány új választási lajstromot fog megállapítani és azután ki fogja írni a választásokat az alkotmányozó gyűlés tagjainak megválasztására. Az ideiglenes kormány legkésőbb három hónapig marad hivatalban. Az Azorákon és Maderiában is proklamálták a köztársaságot.

A király szökése.

London, október 8. A Reuter-ügynökség Gibraltárban a király kísérete egyik tagjától úgy értesült, hogy Manuel király a bombázás megkezdésekor a lisszaboni királyi palotában volt. Azután a király Mafrába és onnan Ericeirába ment, ahol a királyi család többi tagjaival találkozott. Ericeirában a királyi család nyitott csónakon a királyi yacht-hoz hajózott, mely szerdán délután 6 órakor egyenesen Gibraltárba indult. Az időjárás nyugodt volt. Az uton hadihajókat nem lát-

GLÜCK JÓZSEF

üveg- és lámpa kereskedésbe
Placz-u. 6 a nagytemplom mellett.

Szendró Sandor

zongora és hangszerkészítő Debreczen.

Megérkezett nagy választékban asztali függő lámpák a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivittel, ugyszintén Ebédő, Kávés, Teás, Ilkőrös, vizes boros, sörös készletek a legolcsóbb szolid, szabott ár mellett. — Képek, keretek és üvegezések a legolcsóbban!

Zongora, gramoion és hangszer áruháza

Batthyány-u. 22. sz. alá

helyeztetett át.

Telefon sz. 729.

Telefon sz. 729.

tak. Az anyakirályné a királynak Ericeirába való érkezéséig rendkívül nyugtalan volt. A hirtelen menekülés következtében a kíséret semmit sem hozott magával és Gibraltárban kellett ruhákat vásárolni.

London, október 8. A lapok jelentése szerint előkészületeket tesznek, hogy Wood-Norton kastélyt, az orleansi herceg rezidenciáját, alkalmassá tegyék Manuel király és Amália királyné fogadására.

A legújabb köztársaság.

Washington, október 8. A külügyminisztérium jegyzéket kapott Braga elnöktől, aki közli a köztársaság proklamálását. A kormány a jegyzékre még nem válaszolt, mert a portugáliai köztársaságot csak akkor fogja elismerni, ha az új rezsim állandósága bizonyult.

Az alkotmányozó gyűlés.

Lisszabon, október 8. A kormány több tisztnek parancsot küldött, hogy a lisszaboni központi hadiszállásra jöjjenek. Eddig semmiféle mozgalmat a régi rezsim javára nem vehető észre. A kormány azon igyekszik, hogy minden kihágást, akár a nép, akár a hadsereg részéről megakadályozzon. Az alkotmányozó gyűlés összeülését határideje eddig még nincs megállapítva.

A jezsuiták ellen.

Páris, október 8. Az új kormány első kötelességének tartja, hogy az országot a jezsuitáktól megtisztítsa. Az erre vonatkozó rendelet valószínűleg még ma megjelenik.

Berlin, október 8. Az ország minden részéből érkező hírek szerint az egész lakosság elismerte a köztársaságot. A királyhoz hű emberek ellenállását legyőzték. A kormány sok rendőrt és papot, akik vonakodtak a köztársaságot elismerni, fogságba vették, de politikai foglyoknak tekintik őket és a legnagyobb kimérettel bánnak velük. A lakosság viselkedése a lelkesedése mellett nyugodt.

London, október 8. Manuel királytól tegnap Gibraltárból távirat érkezett, melyben tudatja, hogy ő, anyja és az oportói herceg Amália yachton Gibraltárba érkeztek.

London, október 8. A hivatalos körök semmit sem tudnak Manuel király szándékáról, hogy Gibraltárban akar-e maradni. Angliát nem tekintené barátságtalannak az új portugál kormány, ha vendégszeretetében részesítené a királyt. Ha a király harc nélkül lemond, akkor Angliában fog letelepedni.

Madridból jelentik: Esküeto spanyol republikánus kijelentette, hogy a köztársasági eszme érdekében indult forradalom egy időpontra volt tervezve a Ferrer kivégzésének évfordulójával, vagyis október 13-ára. A fennálló körülmények tarthatatlansága volt az oka a korábbi kitörésnek.

Tegnap temették Bombarda tanár, Reih tengernagy holttesteit. A temetésen semmi feltűnőbb rendzavarás nem történt.

Lisszabonból jelentik: Az új kormány az összes kongregációkat feloszlatta. A pápságot felszólította, hogy 24 óra alatt hagyja el a várost.

Színház és Művészet

A színház heti műsora.

Vasárnap délután: Kaméliás hölgy, színmű. Bérletiszűnet.
Vasárnap este: Obsitos, daljáték. (Kis bérlet.)
Hétfő: Tancos huszárok, operette (B. bérlet.)
Kedd: Taifun, dráma. (C. bérlet.)
Szerda: Pillangó kisasszony, opera. (A. bérlet.)
Csütörtök: Kuruzsló, színmű. (B. bérlet.)
Péntek: Elvált asszony, operette. (C. bérlet.)
Szombat: Tolvaj, színmű. (A. bérlet.)
Vasárnap délután: Peleskei nótárius, operette.
Vasárnap este: Csákó és kalap, bohózat.

A vasgyáros.

A verizmus vérpis virágai virítanak a színművészet mezőjében, a Gorkijok, Hayermanns-ok, Brodyk és Lengyel Menyhértek dominálják a színpadi írásművészetet, — de azért a mit Derblay Fülöpne nagyságos aszszony tesz, az jól van téve még ma napság is, különösen, ha olyan pompás színes bariton hangon állapítják meg ezt a tényt, mint a milyen muzsikás organummal Thury Elemér rendelkezik.

A Vasgyáros került ugyanis az este műsorra s az Ohnet-színmű romantikájának hatása ott csillogott egynémelyek szemében, bár ugyan jó előre nyilvánvaló volt, hogy az utolsó felvonás végén a büszke Claire megtörtén omlik férje karjai közé s végre is eléget fog tenni az előző felvonásokon keresztül megtagadott hitvestársi kötelezettségnek.

A címszerepet Thury Elemér játszotta olyan jelentős sikerrel, amilyenben régen volt részük a debreczeni színpadon e szerepbeli elődjeinek. Thury előkelő izlése megtalálta azta középutat, mely a régi szavaló színpadi modor és a mostani verista iskola között áll az alakító művészet szolgálatában s amely középuton nagyon szépen megérnek egymás mellett a tulfinomított és a természetes emberi indulatok s harmonikusan olvad össze az élet költészete és prózája. Hogy Thury egyik legértékesebb drámai színésze ma a magyar színpadoknak, azt tegnapi alakítása is igazolta.

T. Csige Böske Clairt játszotta, különösen a második felvonástól kezdve mindvégig szép sikerrel. Bligny herceg alakja az új bonvivánt: Kelemen Pál alakításában nagyon elszűrült, míg nagyon kedves Susanne volt Császár Kamilla s méltó partnere Kardos G., Gazdy Aranka, Huzella Irén és Borbély Sándor járultak hozzá még a repriz sikeréhez

(sz.)

Csákó és kalap. A színházi iroda jelenti:

Rössler és Roda—Roda szatirikus mókája foglalkoztatja az egész személyzetet. A kitűnő újdonság melyet Bécsben betiltottak, támadja a közös hadsereg „Copf-rendszerét” és a Magyar Színházban rendkívüli sikerrel került színre. A mulatságos darab felső Ausztria egy kis ulánus garnizonjában játszik. Az igazgatóság fényesen állítja ki az újdonságot. A katonai jelmezeket (27 darab) Tiller Mór és Társa udvari szállító fővárosi egyenruha készítő cég szállítja.

Taifun. A színházi iroda jelenti: Lengyel Menyhért japán drámája van újból műsorra tűzve. A szenzációs darab, mely aránylag rövid idő alatt egész Európát bejárta, kedden kerül színre új kiosztással. Tokaremot Zilahi Gyula, Korno Ilonát Turiné, Lindnert Turi Elemér adja.

A Debreceni Zenekonzervatórium tanári hangversenye. Az idei hangversenyévad méltó megnyitója a zenekonzervatórium kiváló tanári karának első hangversenye, mely október hó 15-én, szombaton lesz, a Bika nagytermében. Az első hangversenyen, mint már ismeretes, közreműködnek Fűredy-Halácsy Margit asszony, zongoraművész, Grósz Ernő zongoraművész, Haják Károly hegedűművész, kik mindhárom először mutatkoznak be a debreceni közönségnek. A közreműködők mind elsőrendű művészek és mindhárom az orsz. nagy. kir. zeneakadémiának voltak legjobb növendékei, az intézetet, mint okleveles tanárok hagyván el. Fűredy Halácsy Margit asszony a ma már európai híri Szendy-iskolának legkitűnőbb képviselője és a kitűnő mesternek legkedvesebb tanítványa. Grósz Ernő a sonderhauseni hercegi konzervatóriumban végezte tanulmányait és tanári diplomáját a zeneakadémián ugyancsak Szendy Árpád vezetése alatt szerezte meg, majd Németországban lett tanár és a németországi hangversenytermeket mindenütt diadalmasan járta be. Haják Károly most nyerte tanári képesítését és a zeneakadémián újabb idő óta még nem

volt oly kiváló hegedűművész, mint ő. Maga Mihalovics Ödön a zeneakadémia nagyérdemű igazgatója mindig a legnagyobb elragadtatás hangján beszél az ő művészetéről, ép úgy, mint a zeneakadémia összes tanárai, köztük elsősorban Hubay Jenő. Az első tanári hangverseny műsorát már közöltük lapunk egy régebbi számában. Grósz Ernő többek közt Bach-Taussig rengeteg nehéz Toccata és Fuga-ját fogja játszani, azonkívül Chopin As-dur Polonaise-t, mely a középső részében a balkezes oktávmeneteivel egyike a világirodalom legnehezebb és legnagyobb-nyűbb alkotásának. Fűredy-Halácsy Margit asszony Liszt híres Concert Etude-jét és Chopin-Liszt „Chant Polonaise-t” mutatja be, míg Haják Károly a Paganini koncerttel jelenik meg először a hangverseny dobogóján. Játsszani fogja még Haják a „Hullámzó Balaton”-t Hubay Jenő Csárda jeleneteiből és végül Drdla világhírű „Kubelik szerenád”-ját. A hangversenynek legnevezetesebb újítása, hogy az előadandó darabokat egy bevezető beszéddel Fűredy F Gusztáv a zene-történet kiváló tanára fogja magyarázni. A hangverseny iránt rendkívüli érdeklődés nyilvánul meg a közönség minden rétegében, leginkább bizonyítja ezt a nagyszámu előjegyzés, melyet a debreceni társadalom Csáthy Ferencnél már eddig is eszközölt.

Felhívás Debrecen zeneművelőire.

A debreceni zenekedvelők társaságának igazgatósága a múlt évi zárógyűlésen egy nagy zenekar szervezésével bízott meg. Városunk zenei életét átalakító ama nagyszabású művészi feladat teljesítéséhez felkérem mindazokat a műkedvelőket, kik városunk zenei továbbhaladását szívükön viselik. Alakuló gyűlésünk folyó hó 11-én este hét órakor lesz a kereskedelmi tanintézet dísztermében, melyre minden érdeklődőt ezennel meghívok. Tisztelettel P. Nagy Zoltán igazgató.

A szabadkai gyilkosság.

Jánossy zsarolásai.

A mai tárgyalásra harmincegy tanút idézett meg a bíróság.

A tárgyalás legérdekesebb része Lengyel Zoltán vallomása volt Jánossy zsarolásairól, aki Lengyel Zoltántól fenyegető levelekkel akart pénzt szerezni.

Első tanu Rózsa István zsákoló munkás. Az elnök: Mondja meg, mikor volt az, amikor felszállt a villamosra és találkozott egy fiatal emberrel? Mit mondott önnek az a fiatal ember?

A tanu: A múlt évben egy fiatal ember egy koronát adott a villamoson, hogy szálljak le. Összesen kettőn voltunk a kocsiában; leszállottam.

Jánossy: Nem én voltam. Bevallanám, ha én lettem volna.

Dr. Ugró Gyula ujpesti polgármester következik.

Az elnök: Hogyan került Jánossy Ujpestre?

— Két vagy három városi tisztviselő ajánlatára alkalmaztam napidijisnak.

— Önnél titkári teendőket teljesített?

— Magam mellé osztottam be, mert jó modora volt.

— Miért került öntől más helyre?

— Megválasztották számtisztnek és a főjegyző mellé került.

— Miért vált meg az állásától?

— Nem volt ellene semmi kifogás. Egyszer bejelentette, hogy elveszi Jarmatzky főjegyző elvált feleségét. Én azt mondtam, hogy azért maradhat, beosztom olyan ügyosztályba, ahol nem kell Jarmatzkyval érintkeznie. Ekkor szabadságot kért és nem tért többé vissza.

Dr. Jarmatzky Sándort szólítja az elnök.

— A törvény megadja a jogot önnek arra, hogy ne valljon, mivel elvált feleségéről van szó.

— Méltóztassék felmenteni a tanúságtétel alól.

Az elnök elbocsajtja.

Szőlőbirtokos

és hentes urak figyelmébe! Tulhalmozott raktár miatt a legjutányosabb áron szereshető be vállam szlavoniai és magyar tölgyfaolaj, a zárólag csakis szabadkából készült legjobb minőségű új boros hordók ugyszintén káposztás kádak és zsíros hordók minden nagyságban állandóan kaphatók javításokat gyorsan és olcsón készítek. A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérem

Baró Györffy Miklós

Első Debreceni Hordógyáros Nap-utca 4 szám. Ugyanott tanuló felvétetik

Kardhordó Árpád tanu azt vallja, hogy Jánossy egy izben kölcsönkért egy revolvert. De nemsokára visszavette a fegyvert, mert attól félt, hogy Jánossy kárt tesz magában.

Az ügyész: Mondta-e Jánossy, hogy anyagi gondjai meg fognak szólni?

A tanu: Igen, említette, hogy Haverda Mariska örökségének eldőlével pénzhez fog jutni.

Jánossy: Emlékezik-e arra, hogy egyszer kijelentettem, hogy szakítok Haverda Máriával és külön lakást bérek?

— Emlékszem.

Koós János napidijas jó embernek ismerte Jánossyt.

Szőcs Bertalan községi jegyző szorgalmas és tehetséges embernek ismerte Jánossyt. Később sokat mulasztott a hivatalban és ha ott volt, akkor is szórakozott volt.

Vojtha sikkasztása.

A következő tanu dr. Szalay József szegedi helyettes főkapitány.

Az elnök: Nincs ön ellenséges viszonyban Vojthával? Mikor szolgált ön Hódmezővásárhelyen?

— Öt évvel ezelőtt. Főkapitány voltam, Vojtha pedig segédfogalmazó.

— Vojtha hogy viselte magát?

— Eleinte jól, de később fölöttes alkaptánya annak a gyanujának adott kifejezést, hogy a befolyó díjak kezelése körül Vojtha szabálytalanul járt el. Ez a gyanu később beigazolást nyert.

— Megtérítette Vojtha a kárt?

— Igen. Akkor felszólítottam, hogy állásáról mondjon le. Ez meg is történt és a tanács elfogadta a lemondást.

— Hogy van az, hogy az átiratban a sikkasztásnak nyoma sincs?

— A saját hatáskörömben én intéztem úgy, hogy ez a kérdés nem került szóba. Nem akartam, hogy fegyelmi, vagy bünvádi következményei legyenek eltévelyedésének, annál is inkább, mert könyörgött, hogy ne tegyem tönkre.

— Tud-e arról, hogy feleket megpumpolt?

— Pozitív tudomásom erről nincs, de suttoztak róla sokat. Bizonyíték azonban nem volt ellene.

Szalay József erre igen szenvedélyes hangon kijelenti, hogy sikkasztás történt.

Vojtha ismét hosszú előadásba kezd, a minek az elnök vet véget azzal a kérdéssel, hogy igazat mondott-e Szalay vagy sem?

Vojtha: A főkapitány ur jóhiszeműen vall, de nem az a valóság.

Jánossy zsarolásai.

Dr. Lengyel Zoltán, ügyvéd, országgyűlési képviselő: Egy izben telefonon beszélt velem ügyvédsegédem Makai Ödön és jelentette nekem, hogy Jánossy Aladár az irodában van, szánalmas állapotban és valami segélyt kér. Az irodában volt éppen dr. Bródy Ernő kollegám is, aki segédemmel együtt kért, hogy emberségből legyünk valamiképpen a szerencsétlen ember segítségére. Adattam Jánossynak 40 koronát, Bródy pedig ugyanennyit, de egyben megtöltöttem segédem által, hogy engem bármikor is felkeressen. Egy más alkalommal dr. Bródy politikai ügyben járt nálam és ott volt peres ügyben Gál Jenő is, akik előtt jelentették nekem, hogy Jánossy itt van és velem botrány árán is beszélni akar. Erre nagyon ingerült lettem, Jánossyt elutasítottam és Bródyt, a főkapitánynál való intervencióra kértem, hogy Jánossy tolokodása ellen védelmet találjak. A főkapitány az én telefonkérdésemre is megígérte, hogy Jánossyt figyelteni fogja. Később hallottam, hogy Jánossy engem a fővárosi egyik járásbírósnál hatvan korona erejéig beperelt, állítólag oly címen, hogy én megígértem neki, hogy pénzzel kisegítem Amerikába, de kevés pénzt adtam neki és így ő csak Fiuméig jutott el. Ebből az ígértből egy szó sem volt igaz. Itt van kérem egy levél, amelyben azt írja, hogy esközölünk ki pénzt Haverda Máriától.

— Van még ilyen levél?

— Igen. Azt írja egy másikban, hogy meg fogja Haverda Mária nyakát. „Ha pedig Lengyellel nem intéződik el az ügy, a cselekvés terére lépek.”

Haverdáék.

*

A kíváncsiság, az érdeklődés kielégítésének édessége rövid ideig tartó s elkeseríti azt a megszokás szájíze.

Nincs az a műretek melódia, mely unottá ne válna előtűnik, ha a sipládák műsorára kerül s felveszi azt ebéd utáni repertoírjába a mosogató-lány is.

A Haverda-ügyön is addig nyargalászott merőben indokolatlanul az újságírói buzgóság, sőt az írói bölcselkedés is, hogy végre is majdnem a fagy-pont alá szállott le az újságolvasó közönség érdeklődésének fokmérője.

A most folyó tárgyalás iránt azonban már nem tapasztaltuk a közönség kíváncsiságának azt a feszültségét, a mely olyan szembeszökő volt az előbbi tárgyalások alatt s a sajtó is nagyon tartózkodó volt a tárgyaló teremben lefolyt események regisztrálásában.

A sokat ócsárolt sajtó, amely pedig mindenkor együtt érez a közönséggel, együtt gondolkodik a közfelfogások agy-velejeivel. A sajtó, amelyet a modern és Doktor Hamlettek bátran nevezhetnek a kor foglalatának és rövid krónikájának s amely minden igyekezetével azon van, hogy hozzá simuljon a közönség izléséhez.

A sajtó, amely mindig olyan, amilyent — kevesek kivételével — a közönség nagy általánosságban megérdemel.

Haverda Mariskából egy év alatt Mária lett a közönség szemében. Nem csak a tárgyalási elnök vétette le a fejéről a 100—120 koronás, pillangós kalmot, hanem a közönség is kivette őt a romantikus fantázia színes kothurnusaiból s most ott áll Mária túlerett idomokkal a maga leplezetlen valóságában, a megtisztult közfelfogás világításában, olyannak, amilyen. Nemcsak a milyen most, hanem a milyen volt az ő kasszirónó szagu nemidramájával együtt minden időben.

És rájött a közönség arra, hogy egyáltalában nem alkalmas Mária arra, hogy tragédia hősnővé avassák fel és hogy hozzája hasonlókat épen eleget lehet találni a rendőrségi razziákon, a garni hotelek szennyes parkettjén, dözsölésekhez szokott legénylakásokon.

És hogy nem virágot kell a lábai elé dobálni, hanem alkalmazni kell nála a derékül józan törvénykönyv megfelelő szakaszait.

Amint hogy minden valószínűség szerint alkalmazni is fogja vele szemben a megfelelő büntető paragrafust a budapesti esküdtbírótság.

Vojtha Antal meg épen szánalmas teremtség lett s hódító lovagi nimbusának csinált és tépett virágai ott hevernek a porban.

Kitűnt, hogy nemi gerjedelmeln kívül nem fűzte őt Mariskához más, csak a pénzsomj, amelynek ördöge felbízta az abnormis lelkiállapotú Jánossyt a gyilkosságra.

És a reménybeli, meg nem kapott 10.000 korona hiánya bizonyára jobban fog fájni neki, minthogy Mariskáját belekergette ebbe az egész piszkosan véres tragédiába.

Jánossy Aladár a tételes törvények értelmében csak most kezd igazán okosan cselekedni.

Ha tényleg a tolsztojánus érzetű lelkifurdalások nyomása alatt mondana ez alkalommal igazat, még mindig tarthatna néminemű rokonszenyre igényt, bár nem valószínű, hogy mint Szegeden, most is keblükön melengetnék az esküdt urak.

Csakhow Jánossyban sem az előlelkiosmeret érényei szólaltak meg, hanem az emberben élő állat bosszuiivöltése, az ő beteges, nagy szerelméből gyűlöletté átvedlett abnormális érése.

Emberies szempontból tehát Jánossy is cafatul komiszul viseli magát. Mert hiszen az ő nagyon prononszirozott előbbi vallomásaival rikitóan ellentétes kiszólásai nélkül is tisztában volt a jogászvilág a Haverda Mária és Vojtha Antal bünrészességével. És büntetésüket ez alkalommal elvették volna akkor is, ha Jánossy nemtelen indulatainak tigris körmeit bele nem vájja büntársainak eleven husába, a mely cselekedéssel magának jogász szempontokból sem használ.

Igy jött rá a közönség arra, — amit e sorok írója régen tudott, — hogy a Haverda-dráma tulajdonképen nagyon közönséges lelkek nagyon közönséges drámája, amelyhez a romantikának és poézisnek anynyi köze sincs, mint ama egyszeri hajdunak a harangöntéshez.

Sz. Z.

Auto-baleset a Deák Ferenc-utóban.

Az elgázolt kocsis.

Ma délelőtt a mentők alaposan összeronsolt embert szállítottak be a kórházba. A súlyos sebekkel borított embert Dorogi Antalnak hívják, foglalkozására nézve kocsis. A Deák F.-utca 17. számú ház előtt haladt ma kocsijával, amikor egy automobil örült sebességgel szembe jött vele. A kocsis nem tudott hirtelen kitérni, mivel nem látta az utcából kifelé forduló gépkocsit, amely fékezetlen sebességgel neki szaladt a kocsinak. A kocsi felborult és a kocsis a nagy lökés következtében lebukott a kocsiról. Az autó keresztül szaladt rajta és alaposan megdöngönyözte a szegény kocsis és ezután — mint aki jól végezte dolgát — boszorkányos ügyességgel tova robbogott.

A szerencsétlenség láttára odafutott emberek az autónak a hátramaradt büzét érezték. Még azt sem tudta senki, kié volt az ördöngős gépkocsi, milyen számú volt, hányan ültek rajta. Ez úgy látszik, örök titok marad.

Fehérneműt csipkefüggönyöket, női blousokat legszebben tisztít

FIÓK ÜZLETEK:

Placz-utca 42. sz. (Lamprecht palota).

Arany János-utca 15. sz.

FEUERSTEIN

mosó intézete Placz utca 63.

mert maga az agyongázolt kocsis sem igen tud a körülményekről, mert a katasztrófa oly hirtelen érte, hogy még körülnézni sem volt ideje.

Igen súlyos sebekkel a kórházban fekszik és jóformán még kihallgatni sem lehetett. Állapota azonban nem reménytelen. A kórházban azt hiszik, hogy néhány hét alatt kigyógyul a sebeiből.

Megbízható czimtár csakis a Debreczeni Független Ujság Képes Naptárában van, ezt a nagyszabású naptárt pedig csakis úgy kaphatja meg, ha a lapot járátja. Előfizetőknek ingyen. Másnak még pénzért sem adjuk.

Az iparkamara és a husdrágaság.

Felterjesztés a miniszterhez.

A Debreceni keresk. és iparkamara szept. 29-iki közgyűlésének határozata alapján a következő sürgős felterjesztést intézte a kereskedelmi miniszterhez:

Nagyméltóságú Kereskedelemügyi m. kir. Miniszter Ur!

Folyó évi szeptember hó 29-én tartott közgyűlésén foglalkozott a kamara az általános drágaság és különösen a husdrágaság kérdésével.

Lajthán innen és Lajthán túl a megélhetés lehetetlenségéből fakadó szolidaritás panaszkodik és lázong, a milliók táplálkozási édeke szembehelyezkedik az ezek gazdagodási érdekével, rámutat törvényekre és államszerződésekre, melyek lehetetlenné teszik a munkában fáradozó néposztályok megélhetését, hogy lehetővé tegyék sokkal kisebb osztályok, illetve csak töredékek gazdasági érdekeinek előbbrevitelét. Ingerülten panaszkodnak egyoldalú és önző törvények ellen s rámutatnak a szükségre, mely megjelenti törvényt bontani.

A kamara közgyűlése egyhangulag hozott határozattal csatlakozott a jogosan panaszkodó és ingerült közvéleményhez és megbizta az elnökséget, hogy Nagyméltóságod magas figyelmét a bajok sürgős orvoslására felterjesztés útján is hívja fel, kérve Nagyméltóságodat, hogy e kérdésben a dédelgetett agrár-álláspont ellenében a munkás és szegény milliók elemi érdekét kegyeskedjék támogatni.

Jól tudja a kamara, hogy egy csapásra ez a baj most meg nem szüntethető, de jelentkezése intő példaul szolgálhat, hogy nemzetgazdasági politikánk szociális irányának meg kell változnia s addig is, míg ez irányban gyökeres rendelkezések érvényesülhetnek, szükségintézkedéseknek kell következniük.

A baj gyökeres orvoslására mindenestre szükséges az országnak hathatósan gondoskodni az állattenyésztés intenzív előmozdításáról, a növény-állatok védelméről, szükség-intézkedések gyanát pedig az élő és levágott állatok husának, bár az állategészségügyi érdekeket figyelembe véve, de a jelenleginél nagyobb mérvű bebocsátásával, tehát a román és szerb határ megnyitásával és szükség esetén a tengerentuli hus bebocsátásával, az élelmiszerkiviteli kedvezmények általános megszüntetésével, a szállítási és vásárlási kérdések erélyes rendezésével, végül az eltörlésre ugy is megérett husforrasztási adó megszüntetésével vagy ideiglenes felfüggesztésével lehetne és kell is a népesség válságos helyzetén segíteni.

Tiszteletteljesen kéri a kamara Nagyméltóságodat, kegyeskedjék e téren a bajok orvoslására ismert bölcsességével és erélyével a lehetőségig közrehatni.

Debrecen, 1910. október 6. Szent-Királyi elnök, Szávay titkár.

Rálőtt a felesége csábitójára

Esküdtszéki tárgyalás.

Tegnap egy vádlott ült a nagyváradai törvényszék esküdtbirósága előtt, aki fegyvert fogott a szeretőjére és súlyosan megsebezte. Tegnapelőtt játszódomt le az aradi dráma. Egy uriaszony, akit a házi orvosával hirbe hoztak, szegényében agyonlőtte magát. Imént zajlott le a szécsényi tragédia, ahol a „Tuez la” ült törvényt és ahol legjobban az asszony, Szökéné alázott meg. Ma egy fiatal raktárnok ül a nagyváradai esküdtbirák előtt. A felesége csábitója ellen követett el merényletet. Az asszony pedig panaszosan hangoztatja, hogy nem önként hajlott a hütlenségre: erőszakot vett — vagy csak akart venni? — testén a hivatlan lovag. És lehet, hogy holnap már újabb, szenvedő és ártatlanul avagy vétkeken, de mindenképen lakoló női speciessékek foglalkozik a tárgyalóterem uiságra éhes nyilvánossága. A konklúzió minden esetben egy: elítélés vagy felmentés legyen bár az epilóus, a feleség, a nő, a hitves, az anya, az asszony összetörve és tisztességtől megfosztottan kerül ki a bizonyítási eljárás kiméletlen malmából.

Ha van determinizmus, ugy a családi berendezkedés és a hatalmi viszonylatok, de meg a társas nevelés maga is módosításra vár, mert legfőbb befolyásoló a hitves bukásának. Ha szabad akarát van, ugy a hitves legkevésbé sem kárhóztatható, mert akaraterejét — másik hevesebb és erősebb akaratereje terelte az engedékenység felé. Ez ugyan már determinált lelki kényszer, de fennáll a lehetősége annak, hogy tudatosan fordult a női akarát a csábitó kedvére és óhajára. És ebben a momentumban már „nem bünső” az asszony, mert magasabb törvények előtt hajlott meg és az erkölcsi világrend konvenciói fölött az öntudatos egyéniség győzelmét vitta meg.

A baj mégis fenyegetően ostromolja a házaseset támasztékait, falait, biztóságot nyújtó kereteit és egyre több asszonyi lélekre mér a jogszolgáltatás keserves csapást. A szabadabb és becsületesebb emberi morál a nőnek szolgáltat igazságot, szánalmasabb igazság és ügyefogyottabb elégtétel azonban el sem képzelhető. Mert előzőleg a nyilvános és hivatalos eljárások csalánbokrai közt kell meztelen testtel végigfutni.

A törvény eleget tesz a társadalomnak, a sértett félnek és a tárgyi igazságnak, az asszonyra ügyet sem vet.

Mielőtt a csábitó megkezdhetné szereplését, az oltalomnak már preventive léteznie kell. És ez az, ami hiányzik.

Ne bánts az asszonyt, ha másé. A mózesi jogszabály soha nyomatékosabban nem éreztette még természetes és kezdetleges formájú nagy élettani igazságait, mint a mi százféle gyógyszerrel agyonnyomított társadalmunkban.

Mert, hogy a férjnek védelmeznie kell asszonyában a faját, leszármazóit és önmagát, mint férjet, mint helyet és jogot foglaló egyéniséget, összes létérdekeit, — az evidens. Ha fegyvert fogott, megoldása van cselekményének. A törvény nem védi hathatóan. Magának kell védekezni.

De hogy az asszony számára nincs mentség és nincs kimélet, — ez már női kiméletlenség, amely a társadalom és a törvényhozás számláját terheli.

Az eset egyébként a következő:

A vádlott Tomászi Gyula, az Aurora éthergyár főraktárosa. A hatalmas terméti ember egy esztendővel ezelőtt vette feleségül Puscon Zamfirát, akivel a Szacsvey-utca 64. alatt szép lakásban lakott. A múlt év végén ebbe a házba költözött egy csinos jogász, Fehér Lajos, aki csakhamar az utca Don Juanja lett.

A fiatal ember settenkedni kezdett a gyönyörű asszony körül, a szomszédok már beszéltek is, hogy viszonyuk van, holott ez csak galád pletyka volt. Azonban Fehér arra gondolt, hogy eleget tesz a pletykának s egy délután álmában meglepte az asszonyt. Azonban Tomásziné felébredt, sikoltozni kezdett és a merénylő elmenekült.

A dolog még aznap kiderült s a férj végkép elkéserevedve, korcsmázásra adta magát. Megbizta dr. Weimann Jenő ügyvédet, hogy indítson válópórt s Fehért hütlenségre csábitás és erőszak címén följelentette. De mind ez nem nyugtatta meg.

Egy vasárnap este lakásában, háttal az utcai ablaknak, levelet írva látta a fájó Fehért.

Tomászi előkapta a revolverét. Belőtt az ablakon. Kétszer egymásután. Egyik golyó nyakszirtén találta a csábitót, aki riadt ordítózással futott az udvarra. A merénylő utána. Még egy lövést tett. Fehér Lajos véresen roskadt a kut mellé.

Tomászi Gyula aztán a rendőrségre si-etett:

— Megöltem egy embert. Az asszony az enyém. Ahhoz ne nyuljon senki.

Letartóztatták. Fehér nem halt bele a sebébe, de örökre nyomorék maradt. Az ügyészség gyilkosság kísérletének büntetésével vádolta a szerencsétlen férjet, de a vizsgálat adatai alapján a minősítést leszállította szándékos emberölés kísérletére.

Az esküdtek ma kezdték meg a bűnpör főtárgyalását Csulyok Béla elnöke alatt. A vádat Vattay József kir. ügyész képviseli, a vádlott dr. Fleischer Béla ügyvédre bízta a védelmét. Huszonöt tanut idéztek be, s városszerte óriási az érdeklődés a tárgyalás iránt.

Választójogi nagygyűlés Debreczenben.

A holnap délelőtti választójogi nagygyűlés előkészületei nagyban folynak. A gyűlés előreláthatóan népes lesz. Debreczen város polgárságának színe-java nagy érdeklődéssel tekint a demonstráló jellegű nagygyűlés elé, mely délelőtt 10 órakor a Bika-szálloda disztermében veszi kezdetét. A gyűlés tárgyát képező aktuális kérdés előadói a maguk személyében elég garanciát nyújtanak arra, hogy a nagy kérdés körüli óhajok az egész nemzet és különösen a mostani választójogi törvény alapján a parlamentből kirekesztett óriási népréteg meglegedésére oldatnak meg. Bizunk benne, hogy azon vezető egyének, akik az általános választójogi ligájának az élén állnak, minden szempontot mérlegelni fognak akkor, amikor eme nagy horderejű kérdésnek nemcsak a hirdetéséről, hanem a komoly megvalósításáról is szó lesz. Különösen báró Bánffy Dezsőt tartjuk annak az egyénnek, akit régen ismert sovinizmusánál fogva — sem a választójogi kiterjesztésének nagy problémájánál, sem más akárminő kérdésnél a magyar nemzeti állam egységét veszélyeztető szempontok nem vezethetnek. A Bánffy Dezső báró neve különösen nagy súlyt és fényt kölcsönöz ennek az egész mozgalomnak. Az általános választójogi ligájának munkája minden bizonynyal meg is hozza a maga gyümölcsseit.

Debreczen város liberális gondolkozású polgársága igazi magyaros vendégszeretettel és rokonszenves üdvözléssel fogadta az általános titkos választói jog ma este érkezett apostolait. És ez a szívélyes fogadtatás nemcsak nekik, a kiváló egyéneknek, hanem első sorban is a nagy reformeszmének szól.

A vendégek érkezése.

Az általános titkos választói jog holnapi nagy gyűlésére Debreczenbe utazott illusztris

Bécsi utamból haza érkeztem és Divatszalonomat a legújabb bécsi modellekkel gazdagítottam. Kérem a mélyen tisztelt urhölgyek szives pártfogását

Simmer Mórné
 >< Hatvan-utca II. sz. ><

vendégek ma este megérkeztek. Este hét óra négy perckor rohogott be a budapesti gyorsvonat, amelynek egyik elsőosztályú kocsiában érkezett meg a választójogi szövetség elnöke, Bánffy Dezső báró, valóságos belső titkos tanácsos, kíséretében voltak Tüdös János dr., Bakonyi Samu dr. országgyűlési képviselők, Messinger Simon dr., Sebestyén József dr., Friedl Ödön dr. ügyvédek, Szende Pál dr. az Omke főtitkára, Lengyel Imre nyug. kir. táblai bíró és Bokányi Dezső, a szociáldemokrata párt kiküldöttje.

Bánffy Dezső bárót a vasutnál várta a debreczeni helyi csoport nagy küldöttsége, amely lelkes éljenzéssel fogadta a szövetség elnökét, akit Legányi Gyula dr. a helyi csoport elnöke üdvözölt meleg szavakkal, rövid beszédben. Az üdvözlésre Bánffy Dezső báró megköszönte a szíves fogadtatást.

Az üdvözlés után Bánffy Dezső báró Degeföld József gróffal kocsira ült és a Bikába hajtatott, ahol este a földszinti étteremben számos terített vacsora volt.

Megbízható czimtar csakis a Debreczeni Független Ujság képes Naptárában van, ezt a nagyszabású naptárt pedig csakis úgy kaphatja meg, ha a lapot járattja. Másnak még pénzért sem adjuk.

HIREK

— **Vasárnapi istentiszteletek.** Holnap vasárnap az ev. ref. templomokban az istentiszteletek a következő sorrendben fognak megtartatni: a Nagvtemplomban predikál G. Szabó Gábor segédlelkész, a Kistemplomban 9 órakor Betlendy Endre segédlelkész, délelőtt 11 órakor K. Tóth Kálmán lelkész, a Kossuth-utcai templomban Boér Károly segédlelkész, az Ispotály-templomban Uray Sándor lelkész, a városi szegényházban Hajdu Zsigmond püspöki titkár, a Csapó-kertben Kovács János vallásoktató lelkész, a Homok-kertben Bereczky József főiskolai szénior.

Az ág. hitv. ev. templomban folyó hó 9-én a délelőtti istentiszteletet Rozsondai József ev. h. lelkész végzi.

— **A magyar miniszterelnök a királynál.** Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma délelőtt Schönbrunnba hajtatott, ahol a király déli egy órakor kihallgatáson fogadta. Khuen több mint egy órát volt a királynál, akinek az osztrák és közös miniszterekkel folytatott tárgyalásokról tett jelentést.

— **Köszélszeg a nádudvari postahivatal körében.** Ezt a kis változtatást a m. kir. postaigazgatóság most léptette életbe. Ugyanis Köszélszeg pusztát kivonta a hajduszoboszlói postahivatal köréből és Nádudvarhoz csatolta. A hivatalos irás különben így szól róla: Hajdu vármegye Debrecen szabad királysági városához tartozó köszélszeg pusztát a hajduszoboszlói posta- és távirtda hivatal távirtdai kézbesítő köréből folyó évi október 1-től kezdve a nádudvari posta- és távirtdahivatal távirtdai kézbesítő körébe osztott be a m. kir. postaigazgatóság által.

— **Bécsi lap a magyar helyzetről.** A Neue Freie Presse ma esti száma hosszasan foglalkozik a magyar politikai helyzettel és a katonai és pénzügyi kérdéssről szólva beavatott helyről kapott információja folytán — megállapítja, hogy alapos a remény, miszerint e két kérdésben a két állam közös megbízottai teljes megegyezésre jutnak hamarabb. Az 1911-ik közös költségvetés és a követelések dolgában, ha csak kritikus fordulat nem áll be, teljes lesz a megoldás.

— **Halálozás.** Balog Dávid fakereskedő ma életének 52 évében meghalt. Temetése vasárnap, 9-én lesz a Külsővásár-tér 11. számú házból.

— **Magyar Házelnökök ő felségénél.** Berzeviczy Albert, Návay Lajos és Kabos Ferenc, hétfőn délelőtt kihallgatáson jelentkeznek a királynál. A három magyar házelnök vasárnap délelőtt utazik Bécsbe.

— **A csatornába esett pincér.** Piros Gusztáv, a Bika szálloda pincére ma reggel a Miklós-utca elején végighúzó nagy nyitott csatornába bele esett, mely oly mély, hogy benne már a víz is szivárog fölfelé. A járőrelők húzták ki a megrémült embert, aki egész testében csurom víz volt. A fején és az oldalán könnyeb zúzódásokat szenvedett. A gyorsan előhívott mentők meleg pokrócba burkolták, nehogy meghűljön, és úgy szállították a kórházba. Ezer szerencséje, hogy nem éjjel történt vele a kis baleset, mert különben aligha került volna élve a földszínre, mivel éjjel járhatlan az utca és senki sem siethetett volna segítségére. A Miklós-utca járőrelő közönség érdekében kívánatos volna, ha a csatornázási munkálatok vezetésége nagyobb gondot fordítana arra, hogy a nyitott mély árok körül járók testi épsége jobban megóvassék. Mert történhetnének ennél súlyosabb balesetek is, különösen éjjel.

— **A főiskola öröksége.** A debreceni ref. főiskola váratlanul szép örökséghez jutott. Egy nemes szíveről és nagylelkűségéről híres ember Laky Adolf budapesti ékszerész emlékezett meg végrendeletében a mi főiskolánkról. Laky 2 és fél millió koronát hagyományozott a kulturális célra. A végrendeletet tegnap bontották fel s kiderült, hogy Laszky a debreceni főiskolának 14 ezer koronát hagyományozott.

— **A debreceni repülés előkészületei.** Hosszu vajadás után végre mégis megtartják a debreceni repülést. Az előkészületek most már a legkomolyabb formában megtették és a kezdő munkálatok folyamatban vannak. Ma délelőtt dr. Tóth Mihály kultúratanácsnok és Letzter József, a repülés rendezője bejárták a város, határában lévő nagyobb szabad területeket és úgy talaj, mint légáramlati szempontból a legalkalmasabb helynek a Nyulason lévő Lovar-egylet tulajdonát képező löverseny területét találták. Letzter József érintkezésbe lépett Engeszer Józseffel, a Lovar-egylet titkárával a területnek átengedése végett, ahol a már meglévő tribün fog megnagyobbíttatni. A városi tanácshoz ma nyújtotta be kérvényét Letzter József a repülés megtarthatásáért és a városi tanács erkölcsi támogatásáért. A repülési mutatóványok időpontjául október 16-át vasárnap délután jelöli meg, Fernando Blanchard francia aviatikussal, aki 1 és fél órán át mutatja be a repülés legkülönbözőbb mozdulatait gnom motorral ellátott Bleriot géppén.

— **Zucker és Szántó szabadlábán.** Budapesti tudósítónk jelenti: A budapesti királyi Tábla második büntető tanácsa Sárkány bíró előadásában ma foglalkozott Zucker A. Henrikkel, a hétszer kigyuladt nagymező-utcai üvegraktár vizsgálati fogságban lévő tulajdonosának szabadlábrahelyezési kérelmével. Tudvalevő, hogy Zucker védői már a vádtanács előtt is felajánlottak negyven ezer korona kauciót, de visszautasították őket. A védők erre most a Tábla tetszésére bízták annak az összegnek meghatározását, amelynek ellenében Zuckert szabadlábra helyezni hajlandó. A Tábla ma százezer koronában állapította meg az összeget, amelyet Zucker rokonai még a délelőtti folyamán összegyűjtöttek és Zucker Henriket délelőtt már szabadlábra helyezték. A Tábla Szántó Géznak, Zucker üzletvezetőjének szabadlábra helyezését 5000 korona óvadék letételéhez kötötte. Ma délre ez az összeg is együtt volt és délután 2 órakor Szántó Géza is elhagyta a törvényszék fogházát.

— **Értesítés.** A debreceni kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága ez uton is tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a pénztár hivatalában **1910. október hó 15-étől kezdve, a hivatalos órák hétköznapokon délelőtt 8 órától — délután 2 óráig tartatnak és hogy a hétköznapokon délután 4 órától 5 óráig, valamint a vasárnap délelőtt 9 órától 10 óráig tartó ügyeletes szolgálat ideje alatt csak be- és kijelentések esz- közölhetők.** Az orvosi szolgálat beosztása az igazgatóság.

— **Szüret.** Megkezdődtek a debreceni szüretetek amelyek azonban korántsem olyan vigságosak, mint a régi időkben voltak. A debreczeni iskolákban ma azért régi szokásokhoz híven kiadták a szüreti vakációt.

„Évek óta használok a természetes Ferencz József- keserűvizet egy klinikán, mint a magángyakorlatban, mert ez anélkül, hogy kellemetlenséget okozna, gyorsan és biztosan hashajtólag hat.” *Bacelli G. tanár,* a római kir. egyetemen az orvosi klinika igazgatója.

— **Panasz a kofák ellen.** Több oldalról vesszük a panaszt, hogy a debreczeni piacon még mindig türehtelen állapotok vannak s a vásárló közönség valósággal ki van szolgáltatva a kofák kénye kedvének. Mindennapi dolog, hogy még a megengedett időn túl is egyik kofa rálicitált a másik árujára, mikor már arra a magánosok megalkudtak s így az egész tömegében viszik el a gazdasszonyok elől az élelmicikkeket. A rendőrök pedig nagyon lanyha modorban ellenőrzik a piaci mizeriákat, úgy hogy a vásárló közönség azt se tudja, hogy hova forduljon orvoslásért. Az immáron igazán türehtelen állapotokra felhívjuk a rendőrfőkapitány ur figyelmét s hisszük, hogy az ő több esetben tapasztalt erélyessége orvosolni fogja a piaci mizeriákat.

— **A mai nap halottjai.** Az állami anyakönyvi hivatalból a következő halálozásokat jelentették be az állami anyakönyvi hivatalba Kapros József református 4 hónapos, Somogyi Mária ref. 18 éves, Torday Lajos László ref. 1 hónapos, Sztanyák András ágostai hitvallású evangélikus 72 éves.

— **Halálos vasuti szerencsétlenség.** Zólyomból jelentik: Tíz iparos, jórészt cipészek egy nagy kocsi Zólyomról a tótfelsődi vásárra ment. A kocsit a hegyoldalról ment lefelé és a vasuti sorompónál akart keresztülmenni. A sorompó nyitva állott, de mikor a kocsit a sínparra ment, megakadt a sinekben. A zólyomi vonat éppen akkor ért oda. A mozdonyvezető már nem tudta megállítani a vonatot és a mozdony elütötte a kocsit. A kocsit egyik utasa a vonat alá került és nyomában meghalt. Három másik iparos súlyosan megsebesült, a többiek is megsérültek. A három súlyosan megsebesültet kórházba vitték, de életben maradásukhoz nincs remény. A szerencsétlenséget a sorompó öre okozta, aki elaludt és nem bocsátotta le a sorompót. Az őrt letartóztatták.

— **Hulló falevél, legújabb kuplé, kapható Aczél antiquariumában.**

— **Trebitsch Gyula** jóhírű fővárosi motortelepén (VI. Eötvös-utca 42.) a legújabb rendszerű motor cséplőkészletek, benzin, nyersolaj és szivógázmotorok, teljes malomberendezések igen előnyös részletfizetési feltételek mellett szerezhetők be.

— **Révai Nagy lexikonát** rendelje meg Antalffy Józsefnél.

— **Beiratkozás a kereskedelmi esti szaktanfolyamba.** A Debreceni Kereskedelmi Tanintézet esti tanfolyamába a beiratkozások október 10-ikéig naponta délelőtt 11—12. és délután 5—6-ig a hivatalos órában I. em. 23. sz. a. levő igazgatói irodában vétetnek fel. Beiratkozáskor bemutatandó a legutolsó iskolai és születési bizonyítvány és befizetendő az egész évi tandíj negyven korona. A tanév megnyitása október 12-én, szerdán, este nyolc órakor lesz. Az igazgatóság.

— **A késelő jóbarát.** Hajdunánáson tegnap egy cipész-mester a mesterségéhez szükséges bőrvágó késsel hasba szurta az utcán barátját és ivócimboráját. A gyilkos Varga József nánási cipész. Az áldozat Traska Leó kályhakészítő, aki tegnap az utcán haladt s találkozott Vargával. A kölcsönös üdvözlés után Varga meginvitálta a Bocskai vendéglőbe Trashát, hogy fizet neki egy spriccert sok borral és kevés vízzel. — „Spriccel”-tet megitták, mikor azonban fizetésre került a sor, Varga kijelentette, hogy nem tartozik rá a dolga Traska eszébe juttatta, hogy őt vendégül hívta meg Varga, aki azonban ezt le-

Uj! A napokban megnyilt Wacha Róbert Uj!
ruhafestő, vegyi tisztító és gőzmosó intézete

tagadta. A veszekedés hevében Traska kétszer pofon vágta a susztert s óráját hagyta a vendéglősnél az elfoivasztott italok fejében. Mikor Traska eltávozott, Varga követte s kérdőre vonta a pofon miatt. A következő percben megvillant Varga kezében a barátból vágó kés, melylyel hasba szurta a barátból lett ellenfelet Traskanak volt annyi ereje, hogy botjával fejbe kólintsa Vargát, de aztán lehanyatlott vérző sebei miatt. A rendőrség a gyilkos susztert elfogta. A vizsgálatot folytatják ellene.

— A Székely-féle javaslat és a jogi vizsárváltanul megnagyobbodott. Az intézet gák. Minthogy a Székely-féle javaslatból pár hónap múlva törvény lesz, mindazok, akik a törvény életbeléptéig doktorátust nem szereznek, csak két évvel később lehetnek önálló ügyvédek. Akik azt akarják, hogy az új törvény rájuk ki ne hasson és így két évet nyerjenek, forduljanak a dr. Dobó jogi semináriumhoz (Kolozsivárt, Bolyai-u. 3.), melynek segítségével hat hét alatt le tehetnek egy szigorlatot. Ez annál is inkább tanácsos, mert a beállott egyetemi rendszerváltoztatások következtében a szigorlatok anyaga kikölcsonzi tankönyveket helyettesítő, az összes szigorlati kérdéseket felölelő jegyzeteket, melyekből otthon elkészült jelöltek rövid recapituláló kurzus során készíti elő. A „Jogi vizsgák letétele” c. most megjelent könyvet díjmentesen megküldi.

— Szerencsétlenség játék közben. Borsi Eszter 14 éves leányt szüleinek lakásán egy kis 3 éves huga egy nagy éles ollóval játszás közben hasba szurta. A megszurtt leányt beszállították a kórházba. Állapota nem életveszélyes.

— Az oszálorsorsjáték húzása. Az oszálorsorsjáték mai húzásán 200.000 koronát nyert: 40824. 5000 koronát nyertek: 83160 93111 108626. 2000 koronát nyertek: 766 3131 3596 18077 26123 39103 41739 42639 42880 46872 69966 73704 80639 84596 96306 106135 108332.

1000 koronát nyertek: 5648 8725 9129 9318 9675 9735 11341 11528 11661 12480 14306 15910 18156 23566 24130 40232 44407 45064 45592 49449 49959 51078 54043 56758 58226 58402 62418 63792 64976 66548 70281 71031 71243 72345 78384 78677 81678 83401 85057 86555 93137 93530 94518 96483 98293 104365 106177 106501 107879 109073. Azonkivül kihúztak 500 és 200 koronás nyereményeket. A következő húzás 10-én lesz.

— Hunnia képei szépek! Hunnia képei olcsók! Hunnia képei tartósak! Hunnia levelezőlapjai szenzációsak olcsóságban és kivitelben! Hunnia műterem a PIAC- és CSAPO UTCA SARKÁN az utcai oldalon van! Hunnia modern berendezésű fényképészeti és festészeti műterem!

— Őszi idényre a legszebb férfi kalapok remek szabású férfi ingek és feltűnést keltő szép nyakkendők teljes választékban megérkeztek Frank Testvérek üzletében, Piac- és Szent Anna- utca sarok.

— Royal kávéházban, a színház kezdetével ismét megkezdem színházi vacsorákat óriási választékban mindennap elsőrendű zene.

— Glacé kesztyűk, kötszerek kizárólag saját készítményűek. Gummi óvszerek legjobb beszerzési forrása Vitáriusnál Szent-Anna-utca 1. szám.

Üzlet áthelyezés miatt
végeladás
Mindén, áron alul adatik el
GLÜCKEDE
ozipőzletében, a barakban.

— Nagy vlvmány. Új magyartalalmány. Nincs többé csunya és rossz fog, mert

a már világhírű szabadalmazott és orvosilag megvizsgált Nádler-féle „Hófehér” fogtisztítószert még a legelhanyagoltabb fekete vagy sárga fogat hófehérre tisztítja fogkefe melőzésével is. A szer folyadék. Kapható mindenütt. Kérjünk Nádler-féle „Hófehér”-t. Készíti Nádler Lajos, Arad.

— A „Női Kalap Salon” új helyiségébe (bejárat a Sas-utcai kapun) eredeti modellek érkeztek olcsó árakban.

Legjobb és legszebb
Czipők, Nyakkendők, Kalapok
Tolnár Debreczen,
Piac-u. 49. postával szemben.

— 1 frt. 30 pár kizárólag saját készítésű glacékesztyű és vastag szolgálati szürke szarvasbőrkesztyű. 1 frt. 50 pár kutyabőrkesztyű Vitáriusnál, Szent-Anna-u. 1. szám.

— Nyakkendő ujdonságok 1 koronától 5 koronáig Lengyel Samunál Piac-u. 43.

— Mindennemű könyvkötések, bórdisz-munkák, reklámcikkek stb. Antalffy Ferenc könyvkötészetében készíttetnek Piac-u. 31.

Bakó Lajos

DEBRECZEN

Piac-u. 46.

Telefon 304.

Uri fehérművek, nyakkendő és kalap különlegességek, angol atmeneti kabátok és férfi czipők.

— Jegyesek! Butorszükségletüket legolcsóbban szerezhetik be Jancsó Testvérek Sestakerti asztalos ipartelepének butorraktárában Csapó-utca 17. szám. Színházi átjáró udvar.

Csipke, till és szövet függönyök, ágy és asztalterítők, kokusz szőnyegek, lábtör-lők, paplanok, matrácok Kardos Lászlónál Kossuth-u. 9.

— A Polgári Takarékszövetkezet Piac-u. 73., a 15-ik évtársulatra már a mai naptól kezdve igen olcsó heti befizetésekkel minden levonástól ment könnyen törleszthető kölcsönöket folyósít.

Legolcsóbb kamatu pénzkölcsönöket a Budapesti takarékpénztárak képv. folyósítat, Debrecen, Csapó-u. 12.

Fog-Krém

KALODONT
Szájviz

Törvénykezés.

Tolvajok, betörők.
Meglopta a lakótársát.

Nagy János 29 éves emődi születésű nap-számos egy háztartásban élt Dézsi Gáborral, akinek bezárt ládját kinyitotta és abból 28 korona készpénzt és két darab aranygyűrűt ellopott. A lopott tárgyakon csakhamar tulajdott. A mai napon tartott főargyaláson tettét

beismerte és a bíróság ezt tekintetbe véve, 2 havi fogházra ítélte.

A tolvaj hdzaló.

Ugyancsak lopás büntetével volt vádolva Fischer József 28 éves házaló is, aki a folyó év tavaszán Birnbaum Béla udvaráról több talpvasat ellopott. Vádolt tagadta, hogy a terhére rőt büncselekmény elkövette volna. A bizonyítékok azonban ellene vallottak. A bíróság hat havi börtönre ítélte. A kir. ügyész és a vádolt fellebbeztek.

Szabó tanonc, aki gazdáját meglapta.

Pálóczy Ferenc szabótanonc gazdájának, Daróczy Józsefnek hajdunánási lakásáról sok izben élelmiszereket, egy izben pedig 7 korona készpénzt lopott. A mai főtargyaláson tettét beismerte. A bíróság javító-intézetbe való internálásra ítélte.

Betöréses lopás.

Tesche László és Vencz Nagy József ro-vott multu egyénnek folyó évi szeptember hó 8-án éjjel Katz Ierman kereskedő üzletének az ablakán bemásztak és a pénztáriókat átku-tava, abból 5 korona 10 fillért készpénzben és 3 korona értékű levélbélyeget elloptak. A debreczeni kir. törvényszék a mai napon tartott főtargyaláson Tesche Lászlót 4 havi, és Vencz Nagy Józsefet 2 havi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

Győrfi Testvérek

uridivat-, kalap- és fehérnemű üzlete
Piac-utca 30. Dréher sörcsarnokkal szemben.

Őszi ujdonságok

az összes uridivat ozikkekből és pipereárakban.

Legszebb órák, ékszer

legolcsóbban vásárolhatók

GASPARIK ADÁM

műorás és ékszerésznél Debreczen, Hunyadi-u. 12

Legelegánsabb

Férfi ruhákat készít

mérsékelt árakért

Szabó László

férfiszabó Debreczen, Széchenyi u. 1.

A debreczeni izr. szent-egylet (Chevra-Kadisa) előljárósága mély fájdalommal jelenti, hogy az egylet érdemes tagja

Balogh Dávid ur

életének 53-ik évében 1910. évi október hó 8-án jobblétre szenderült. A megboldogult hült tetemei 1910. évi október hó 9-én délután 3 órakor fognak a Külsővásártér 11. sz. gyászaházból az izr. temetőbe örök nyugalomra kísértetni, mely kísérethez való csatlakozásra az egyleti tagok tisztelettel felkértenek.

Debreczen, 1910. október 8.

Az izr. szentegylet előljárósága

HRABÉCZY FEST, MOS, TISZTIT
DEBRECZEN, SZÉCHENYI-UTCA 42.

Viegeziloból

Közgazdaság.

Terménynyitózsde.

chvarez E debreczeni bizományos távirati jelentése
Budapest, 1910. okt. 8.

Készáru változatlan.

1910. októberi buza	10.21—22
1911. áprilisi buza	10.40—41
1910. májusi buza	—
1910. októberi rozs	7.50—51
1910. áprilisi rozs	—
1910. májusi rozs	—
1910. októberi zab	7.87—88
1911. áprilisi zab	—
1911. májusi tengeri	—
1910. szept. tengeri	—
1910. apr. tengeri	5.51—52
1910. augusztusi repcze	—

Modern fényképezési műterem

DEBRECZEN, Kossuth u. 24. sz. alatt.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy

Fényképezési műtermemet

teljesen újonnan átalakítottam, hogy a n. érdemű közönség műtermembe minden kényelmet megtalálhasson.
Ez alkalommal felhívom b. figyelmét hogy újonnan berendezett

fényképezési műtermemet

fővárosi mintára rendeztem be, miáltal a m. é. közönség bármily kényes igényei a legmesszebbmenőleg ki lesz elégitve.
További pártfogást kérve vagyok ki-váló tisztelettel

Burg Izsó.

Regény-csarnok.

Sötét titok.

Irta: Stevenson Róbert.
(Folytatás.)

Visszamentek a kis szobába, ahol a halott egy szőnyeggel letakarva feküdt. Borzongás járta át a két férfiut, mikor mellette elmentek, mert a rejtély kulcsát nem hogy megtalálták volna, ellenkezőleg mindinkább bonyolódott a dolog. Egy kis asztalon — volt ilyen legalább hat a kis szobában — egy vegyi kísérletnek nyomára akadtak: üvegcsésében valami fehér por feküdt, mintha az a boldogtalan emberi lény végső perceit még a tudománynak szentelte volna.

— Ez az a szer, melyet több ízben hoztam el neki — mondta Poole s mialatt ezt elmondta, a tüzhelyen levő katlanban a felforralt víz nagy robajjal kiömlött.

Ez a körülmény oda terelte figyelmüket. Megvizsgálták a tüzhely közelében álló asztalt is, ahol minden el volt készítve a teának, sőt a cukor már be is volt téve a findzába. Mellette egy nyitott könyv hevert, a szept-írásnak egy ritka példánya, melyet Utterson adott ajándékba Yekyllnek születésnapjára. Utterson tudta, hogy néhai barátja nagyon szeretett e könyvben lapozgatni s annál inkább döbbenette meg az a körülmény, hogy a szept könyv lapjainak szélére mindenféle ocsmány istenkáromlás volt írva, még pedig Yekyll kézírásával.

Ami ezután szemükbe tünt, a nagy fali tükör volt, mely úgy csingött, hogy csak a szomszédházak tetőzete és a tűz fénye tüköröződött vissza benne. Poole megállott előtte

és megrezzenve az óriási nagyító üveglap miatt, mely a kép mását eltorzítva adta vissza, így szólott:

— Különös dolgokat láthatott ez a tükör. Ha beszélni tudna!

— Különös már ő maga is, válaszolt az ügyvéd, akin szintén erőt vett a félelem, mikor a tükörbe nézett. Vajon mi célból hozta ezt ide Yekyll?

— Csak isten a megmondhatója!

Most az íróasztal átkutatásához láttak. A sok papír közt, legfelül hevert egy levél, mely Yekyll kézírásával Utterson ügyvédhez volt címezve. Az ügyvéd felvágta a borítékot egy, az asztalon heverő sajtáságos alaku olló segítségével és több papírlapot vett ki belőle. Legfelül volt egy végrendelet, ugyanabban a furcsa modorban fogalmazva, mint az, amelyet hat hónap előtt bizott rá Yekyll Csakhogy ezuttal nem Hyde Edward, hanem Utterson ügyvéd volt általános örökösnek megnevezve arra az esetre, ha az örökhagyót baleset érné, vagy pedig három hónapig nem látná őt senki.

Az ügyvédet a legnagyobb zavarba ejtette ez a végrendelet és majd a kezében levő papírra, majd ismét a földön fekvő holttestre nézett.

— Nem értem ezt a dolgot! — mondta egészen magánkiül... ez az ember, ez a Hyde, ki nem állhatott engem s nem volt semmi ok arra, hogy szeressen és mégis meghagyta énségben ezt a végrendeletet, a mely javamra szól, holott könnyen eltérhetett volna. Mit jelentsen ez a rejtély?

A másik papírlap után nyult, amelyre csak rövid néhány mondat volt írva: de ez még jobban megzavarta a szegény ügyvédet.

— Poole! — kiáltott olyan hangon, hogy az öreg inas csaknem hanyatt esett ijedtében — tudod-e, hogy Yekyll még ma itt volt?

— Mit beszél?

— Azt mondom, hogy gazdája a mai nap folyamán, ebben a szobában időzött... Nézzen ide: e sorokat ő írta és keltezve is vannak, még pedig a mai napról... De hisz akkor okvetlenül életben van még! Nem lehet, hogy ily hamarosan végeztek vele és bizonyára elmenekült, mikor közelébe jöttünk... De hova menekült és mi oka lehetett, hogy tölünk féljen? ... Sejtelmem azt mondja, Poole, hogy gazdája bajba keveredett és nagyon kell vigyáznunk, hogy kellemetlenségeket ne okozzunk neki.

— Miért nem olvassa el a többi irást is? — kérdezte Poole.

(Folyt. köv.)

Nyiltár

Igen jó eredményeket alkalmazzák.

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER SAVANYÚVIZ

Legjobb minőségű savanyúvíz, amely a gyomor és az emésztés számára ideális.

Helyi képviselőt

keresünk, kik gyári és kereskedelmi cégeknek ismerősök. Nagy jövedelem. Könnyű munka. Szakismeret nem szükséges. Ajánlatok (kötelezettség nélkül is beküldhetők.) „Minden levélre válaszolunk“ C. A. 4097. jeligére Haasonstein és Voglerhez (Jaulus és Tsa) Budapest küldendők.

A gyomor egészségben való megőrzése

FIGYELEM! A csomagolás minden részén a törvényileg bejegyzett védjegy van.

FRAGNER B. eg. és kir. udv. szállító

„Fekete sas“ gyógyszerárhán Prága, Kleinszta 282. Nerudagasse markán.

Fontos szótűlés naponta.

Egy egység 3 kor. 24 évig 1 kor.

Postán 1 kor. 50	Állár behűlésre mellett egy kis üveg
„ 2 „ 40	„ „ 4 „ „
„ 3 „ 30	„ „ 3 „ „
„ 4 „ 20	„ „ 2 „ „
„ 5 „ 10	„ „ 1 „ „
„ 6 „ 5	„ „ 0.5 „ „

bérmintve küldetik meg Ausztria-Magyarország bármely részébe. — Raktár: Ausztria-Magyarország gyógyszerárhánban.

„Kollárit“ bőrlemez

a jelenkor legjobb tetőfedő és elszigetelő lemeze.

Egyedélárúsító Debreczen és vidékére

Mező Ármin

fakereskedő Wesselényi tér 6. Bartelen kívül

1358—1910. v. k. szám.

Árverési hirdetés.

A debreceni kir. járásbírósnak V. 2385/2—1910. számú végzése folytán közhírre tétetik, miszerint a Malúzsinaí magyar képeret gyár részére debreceni lakostól 134 kor. 12 fill. tőke, ennek 1910. év május hó 10. napjától számítandó 6% kamatai és az eddig összesen 64 kor. 36 fill. perköltség erejéig 1909. évi augusztus hó 6-án bíróság felülfoglalt és 2308 koronára becsült árucikkek és az üzletberendezésből álló ingóságok 1910. évi október hó 10-én délután 3 órakor kezdetét veendő és Debreczen, Hatvan-utca 11. szám alatt megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik. Debreczen, 1910. évi szeptember hó 3.

Olah Géza bírói kiküldött.

Ha olcsón akar vásárolni
ugy keresse fel

Márton Ferencz

parti nagyáruházát

a Harisnya királyhoz

Dégenfeld-tér 8. sz. (Kenyér-piac.)

hol mindennemű konfektió, ugymint aljak, bluzok, pongyolák és gyermek ruhák minden nagyságban kaphatók. — Női, férfi és gyermek tricó árukban nagy választék.

Ugyanott egy tanuló felvétetik.

Legjobb a Békési Róza „Gyorsmosó“ szappana.

Apró hirdetések.

Minden szó 5 fillér.

Levelezés.

K. Mamám! Szeretlek úgy, hogy még sose így. Hisz oly rosszul esnek szemrehányó leveleid, te töltöd be édes mindenem az én boldogságomat, szeretetünk örökké tartó legyen. Drága angyalom várlak, ne kinoz és gyere a te Jancsidhoz.

Betöltendő.

Géplakatos és műszerész tanonc fizetés mellett felvétetik Szentanna-utca 22.

Adás-vétel.

Az új részletáruházban a mai naptól fogva nagyon olcsón beszerezheti minden hitelképes család heti 2 kor. havi 4 kor. részletfizetése mellett ruházati szükségletét, nagy választék női és férfi kabátok, öltönyök, vászon kanavász, szőnyeg függöny paplan, ruhaszövetek. Meghívásra házhöz megyünk rendelést felvenni. Adler és Schwarc Simonffy-utca 6. sz. tejpiaccal szemben.

Uj harisnya kötések és fejelések a legfinomabb D. M. C. pamutból, a legolcsóbb árban készülnek, az Egyesült Zsinór és Pászomány gyárban Debrecen. Ugyanott tanulók és tanuló lányok fizetéssel felvétetnek.

Ha nincs pénze és szüksége van, vászon asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eladva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbavásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon.

28 krajcárért fejel férfi vagy női harisnyát Benyáts Emil villanyerőre berendezett harisnyagyára, Debrecen, Tisza-palota.

Budapesti Férfi szabó

készít divatos szabásu

Öltönyöket 40-50 koronáig.

DEBRECZEN, Sas-utca 4. szám.

Csemege-szöllőt szőlőt bármely mennyiségben 5 kistós kosarakban Darvas Miksa 5/110 kivele. Telefon 294.

Harmathy antiquariumban Fűvészkert-u. 14. Disművek, regények, zeneművek fél áron kaphatók.

Tulhalmozott raktár miatt saját gyártmányu

Férfi, Női és Gyermek cipőimet

mélyen leszállított árban árusítom el

Fischer Menyhért

Placz-utca 3.

Harmathy antiparium Fűvészkert-u. 14. Kézpénzen vesz egyes könyveket, egész könyvtárakat, régi könyveket.

Házhelyek. A Szent Anna-utca végén, a Gépjavitó műhely, Dohánygyár s Vágóhid közvetlen közelében a Homokkertben kiépített utcasorral szemben, nagyjövőjű helyen, mintegy negyven darab 300 négyzetméteres ház hely eladó. A telkek vételárának egyharmadát kézpénzben kell kifizetni, a többi részét előnyös feltételek mellett az eladók kölcsönképen rajtahagyják az ingatlanon. Eladók pénzügyi összeköttetést szereztek arra nézve, hogy a telekvásárlóknak előnyös házépítési kölcsön álljon rendelkezésre. Mindenféle felvilágosítást ad és előjegyzést elfogad Márk Endre ügyészi irodája a Collégiumban.

Virág és madár kedvelők figyelmébe! Most érkeztek óriási virágu jácint hagymák, nyíló daturák, kisebb nagyobb papagályok, harci kanarik, disz galambok. Jókai-u. 52.

Harmathy antipariumban 6000 külföldi bélyegből dus választék fél áron. Bélyegalbumok. Seuf katalogus.

Boraczet háziing készített kapható. Cim a kiadóba.

Levélbélyegek 18,000 különböző, valódi ságáért jótállás. Pompás választékban küld kívánatra gyűjtőknek 50-70% rabattal olcsóbban mint bármely katalogusban. **A. Weisz** Wien, I. Adlegasse 8.

Gázcsövek, gázluszterek, egy jókarban levő víztartály, olajos hordók és egy majdnem új motor eladó. Cim a kiadóban.

Lakás.

Két utcai első emeleti lakás mindenik 4-4 szobával tágas előszobával s a modern igényeknek megfelelőleg minden mellékhelyiségében teljes kényelemmel, gáz és villanyvilágítással berendezve november hó 1-től kiadó Hatvan-u. 2-ik szám alatt. Értekezhetni Muraközy László gyógyszerárban.

Modern 5-6 szobás lakást keresek megfelelő mellékhelyiségekkel november 1-re, ajánlatok »Földbirtokos« jeligere kiadóhivatalba.

Legforgalmasabb Csapó-utcán (Knoll-házban) **Boltok** (lakással) 400 forinttól kiadók. Közvetítést díjazok.

Jakobovics telepen azonnal kiadható lakások vannak. Értekezhetni Deák Ferenc-utca 13.

Ferenc József-ut 52. sz. négy szobás lakás disznóól, istálló azonnalra kiadó. Értekezhetni Dömök Béla Miklós utca.

Különféle.

Férfi és női kalapokat a legjobb kivitelben javít és tisztít Békés Lajos kalapos műhelye Debrecen, Piacz-u. 46. az udvarban.

A főiskolai tápintézet az ételmaradékokat és húshulladékokat értékesíteni akarván, felszólítja mindazokat, akik azt bérelni akarják, árajánlattal jelentkezzenek a főiskolai háznagyi hivatalban. Ugyisint mindazok, akik a tápintézet krumpli-, zöldség-, és káposzta szükségletének ellátására ajánlatot kívánnak tenni.

Weisz Ferenc épület és mű-butor asztalos József-kir.-h-u. 60. Készít minden az asztalos szakmába vágó munkákat elsősorú kivitelben, mérsékelt árban.

Uj férfi ruha üzlet Csapó-u. 11. Egyszeri bevásárlásnál meggyőződést szerezhet bárki a feltűnő olcsó árak felől.

Egy műhelynek és egy istállónak való helyiség kiadó Arany János-u. 37.

A legdivatosabb uri öltönyök,

felöltők, téli kabátok készítését elvállalja az

Angol uri szabó

Debrecen, Batthyányi-utca 2. sz.

Kül- és belföldi szövetek nagy választékban.

Placz utca 75. sz.

Bauer Károly

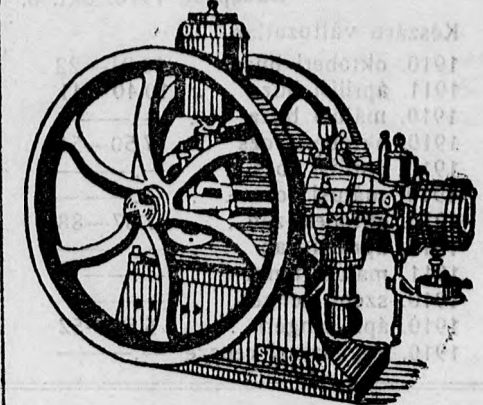
óra és ékszer üzlete az (Iparbankkal szemben)

»Kitűnő órák«

legújabb divatu ékszerek legutányosabb árban, valamint javítások legjobb szakértelemmel óras műhelyemben Placz-utca 75. sz.

Szabó és Társa

Most: BUDAPEST, V. Balthory-utca 22. azelőtt Gyár-u. Eredeti svéd „ÖLINDER” védjegyzett nyersolajmotor. Árjegyzék ingyen.

Védjegyzett „Ölinder” nyersolajmotorok csak nálunk kaphatók. Legmesszebbmenő jótállás. A levelezést kérjük nem a Gyár-utca, hanem Balthory-utca 22. szám alá címezni.

Színházi látcsövek Fischer Jakob

látcsészénél

Debrecen, Főter 23. szám.

Nagy raktár

Színházi látcsövekből

gyöngyház, alumínium, legfinomabb achromatizált üvegektől a legolcsóbban beszerezhetők.

Nagy raktár

szemüvegek

és

» ORR «

csiptetőkhöz.

Prizmés látcsövek kizárólagos eladása legolcsóbban beszerezhető.

„Gyöngyvirág Crème”

az arokrémek gyöngye!

Szeplő, májfoltok, pattanások s bőrbajok ellen kiváló jó szer. Simává, lehérré és ádóvá teszi az arcot! Sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz. A napra való krème nem zsiroz, míg az éjjelre való zsiroz. Egy tégey ára 1 korona. Kapható:

Mihalovits Jenő

„Kigyó” című gyógyszerárban, DEBRECZEN.

A Vilmos huszár laktanyával

szemben levő

Hadházi-ut 25. szám alatt

deszka, épület és tűzifa

Hőkereskedést nyitottam.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri

Steinberger Salamon

lakereskedő.

A Bóni gyártelep és mezőgazdasági r.-t. NYIRBÁTOR,
ajánlja legjobb minőségű
mosó-szappanát

és pedig: Bóni szappant, Szegedi házi szappant, Csont szappant, Debreczeni fajta szappant továbbá kis üstön fozott 5 éves legjobb minőségű borpariátot.

Vigyázat!

A dísznövények csak akkor használhatóak, ha egy állat sem betegszik meg. Csakis az „Obelisk” dísznövények „SUSSANOL” biztos hatású és megóvják a veszteséget. Az elismerések ezre igazolja

szere dísznövények ellen, valamint csak az előző meg ezt.
Egy üvegese a 2 K 10 üveg 8 korona.
Vigyázzunk a mel- lékelt védjegyre „Obelisk” (oszlop) s a pontos címre.

Apotheka zum Obelisk des Viktor Hauser vorm. P. Blimbacher, Klagenfurt, Kardinal-Platz.

Butor részletfizetésre

a legegyszerűbbtől a legmodernebbig kedvező fizetési feltételek mellett, jutányos áron kapható

Grünfeld Mór

püspökladányi butorkereskedőnél, aki levélbeni tudakozásra minden felvilágosítást is készséggel megad.

A széptéglapolási speciálisták

együttértenek azzal, hogy az arcbőr elnyerésének egyszerű titka: a **pórusokat tisztítani és tisztán tartani.** Néhány csepp **CORSINI-féle**

EAU DE FLORENCE-

ből a mosó- vagy fürdővízbe keverve, a pórusok felnyílnak, kitisztulnak. Az eredménye tiszta, puha, egészséges arcbőr. Az egészségtelen arcbőr az eldugult pórusoknak a kellemetlen következménye. Használjon naponta **Eau de Florence**-et és bevásárlásnál követelje az eredeti című Corsinit (címke színe kék-vörös-arany), a mely Önnek biztosíték ezen toalette víz elsőrangúságáról. Egy szolid üzlet respektálja a vevő akaratát. **Magyarországon mindenütt kapható.** Nagybani raktár Magyarország részére: **Török József, Budapest, Király-utca 12.**

Szőnyegek, Fügönyök, Terítők Haas Fülöp és Flai
gyárosoknál
Debreczen, Plaoz-u. 59.

Kartelen kívül. MEZŐ ÁRMIN

épüleifa, deszka és cserépkereskedése, Wesselényi-tér 6. szám alatt (Bertagözmalom mellett.) Kolarit elszigetelő lemez kizárólagos egyed-szeríté-a.

Kartelen kívül,
tehát olcsó árak. Mindenkinek saját érdeke hogy szükségletét nem szerezzé be.

Eladó szőlővesszők.

Gyökeres Európai immuniás bomok talajra alkalmas vessző a következő fajokból eladó: Erdel, Ezerj, Mézesfőh, Olaszrizling, Sárfehő, Szerémizöld, Chasseles, Kadarka, Nagybungundt, Kövidinka, Oportó, Szilankamorka, Furmint és még mintegy száz csemegéjéből ezrenként 12-15 forint.

A vesszők erősek és duggyökerűek, így p/llára is teljesen megfelelnek. Kimerítő árajegyzék minden fajra és szőlő és oltványokról ingyen és bérmentve.

Czím: Sükcs Sándor Fia, szőlőtelepe Biharódszeg.

Padló lakk!

legolcsóbb beszerzési forrása

a Festék királynál

Hatvan-utca 8. sz. — Telefon 205. szám.

Kitűnő parcella földek!

A kialakuló villamos vasút mentén 9 hold föld 200 négyszögölenként való és lakások építés lesz parcellázva, a melyek szőlő, nyaraló és lakások építésére igen a kalmás hely, négyszögölenként még most 8 koronájával igen előnyös birtokfizetési feltételek mellett eladó.

Értekezhetni **MEZŐ ÁRMIN** fatelepeén. Wesselényi-tér 6. Berta gözmalom mellett.

Nagy Lajos hirdetési irodájából
Csapó-utca 13.

Akik uri házat

akarnak venni

figyelmükbe ajánlom ez igazán gyönyörű modern sarok házat.

Csoda szép dolog!

A város szívében!

Rack ház. Teljesen új!

A legmodernebb lakosztályiái és ára mindössze

12 ezer forint!

A Morgó és Könyök-utcák sarkán, Morgó-utca 7. szám alatt most felépült nagyon szép félemeletes ház eladó! Első minőségű cseréglából építve és cseréppel fedve.

A felső lakosztály áll 3 szobából, alkovnis hálószobával, előszoba, teljesen berendezett fürdőszoba, vízvezetékek ellátva és belső angol klozett. Vízvezeték a konyhában és kiöntő a csatornára kiyezelve. Az egész lakás villanyvilágítással ellátva. Van továbbá spájz. A konyha és fürdőszoba teraszozó mozaikkal lerakva, a kamara pedig betonírozott. Az ablakok a mai modern ki nyomós rolettekkel van ellátva. B lakosztályhoz van még pince és faskamara.

Az alsó lakás 2. szobás, konyha, spájz, és faskamarával. Van továbbá egy üzlethelyiség kamarával. Az udvarban jó vízű szivó-nyomó kut és külön mosóház, szintén kiöntővel és betonírozva.

És ez egész mindenség most 12 ezer forintért megkapható, kedvező fizetési feltételek mellett!

Hát nem csoda olcsó vétel ez a mai drága építkezési viszonyok között?

Egy igen csinos

kis területet elfoglaló rendkívül jó

légszeszmotor

4 lóerőre, rezerva hengerrel és dugattyúval

igen olcsón eladó.

Czím a kiadóhivatalban.

A modern ékszeripar
műremekei készülnek

Vági István

ékszerész műtermében

Miklós-utca 10. sz.

Javítások, átalakítások jutányos árban eszközöltetnek.

Mindenemű ékszertervezők kívánatra készítenek.

Szolyvai, Polenai és Luhi-Erzsébet

lithon tartalmu természetes égvényes **savanyuviz források.**

Különleges szer

gyomorhaj és kősvény ellen.

Elsőrendű szakférfiak vegyelmzése alapján rendkívül gyógyhatásúak **kősvény, ves, hólyag és a vizeleti szervek** bajainál. **Cukros hujyár, epekő, a torok és tüdőszervek** bajainál és **gyomormegbetegedéseknél.** Egyszerűségeket kitűnő ízű, igen üdítő ásványi viz bor, cognac vagy citromsavval vegyítve.

« Csira és vasmentes. »

Kapható mindenütt. Főraktár:

Roth Testvérek

Debreczen, Piacz-u. 11. szám.

Telefon 818.

Telefon 818.

ajándékot!

küldünk Önnek postafordultával **ingyen** és bérmentve, ha ár-egyzékünk szétküldése czéljából nekünk

100 darab

csak vidékiek

magán és állami hivatalnokok, tanítók, főpapok, orvosok, egészségügyi hivatalnokok, gyárosok és gyári hivatalnokok, jobban szilárd magánzók, kereskedők, iparosok stb. címét lakóhelyéről és annak környékéről, tisztán és olvashatóan egy iv papírra leírva beküldi.

Vertrieb patentierton Neuheiten

LEOPOLD WEISS, WIEN.

11/2, Lichtnauer-gasse 4.

Debreczeni címeket nem használhatunk, ahelyett küldhet különféle kisebb vagy legkisebb községbeli címeket.

Képviseletet keres

szalonra és kolbász áruban, Budapest és környékén igen jól bevezetett ügynök, ki egy előkelő nagy cég képviselője. **Sax Lajos** Budapest, József-utca 70.

Soha többé!

nem változtam s. appanomat, mióta Bergmann **Steckenpferd-illómenteszappanát** (Márka bottló) Bergmann és Tsától Tetschen a. E. használom. mert ezen szappan egyedül a leghatásosabb minden orvosi szappanok között, mely a szep-
lőt eltávolítja, valamint a szép, puha és cárt bőr ápolására való Darabja 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában, parfüm-kereskedésben stb.

Nagy Lajos hirdetési irodájából
Csapó-utca 13.

Eladó szép nagy **uri ház**

közel a nagyállomáshoz és a Főtérhez.

Ára 20 ezer forint.

Nagyon kedvező fizetési feltételek!

Ezennel eladóvá tétetik a Sziv-utca 15. számú szép nagy uri ház!

Magában foglal két rendbeli uri lakást, és pedig az utcai áll 4 szoba, konyha, cselepszoba, kamara, fürdőszoba, belső angol klozett, a szobákban gázvilágítás és cserépkályhák, két világos és három sötét pince.

Az udvari lakás áll, három szoba, a szükséges mellékkeliségekkel, 4 külső kamara helyiség, parkirozott udvar és jó vízű kut.

De szerencsés vétel lenne ez kérem alásan!

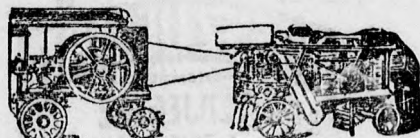
Aki megbízható jó és olcsó cipőket és csizmákat akar vásárolni

az egész bízalommal menjen csak Csapó-utca 19. szám alatti

czipő és csizma üzletbe

a zenedével zemb, ott kizárólag saját készítményű cipőket és csizmákat vásárolhat jutányos áráért. Mindenkinnek saját érdeke ezen fent nevezett üzletet mielőbb felkeresni, melyért előre is köszönetemet nyilvántom.

Tisztelettel **Mező Gábor** cz. v.

A legújabb rendszerű motoroséplőkészletek, továbbá a legjobb berzin, nycrozolaj és szivégázmotorok, valamint teljes malomberendezések legolcsóbban

TREBITSCH GYULA motor telepén

Budapest, VI., Eötvös-utca 42. kaphatók.

Teljes jótállás! könnyű részletfizetés!

Árjegyzék ingyen!

Ezen jó hírű cég motorai könnyű kezelésűk és nagy erőfejlesztők folytán az egész országban nagy elterjedésnek és közkedveltségnek örvendenek.

Stock-Cognac Medicinal

szavatolt valódi borpárlat hivatalosan lepecséfelt palackokban

Camis és Stock gőzpároló-telepéből, BARCOLA.

Cognac gőzfőzde állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt.

Utánzaloktól óvakodjunk.

Gróf Károlyi-féle tejesarnokban

Betelen u. 12. sz. alatt

kapható naponta friss tea vaj, habnak való tejszín, kávénak való tejszín, 1-ső rendű lefőzött tejszín és túró.

Tejet házhoz is szállítunk.

Felforralható **lefőzött tejszín** is kapható 1 liter **10 fillér.** Ezt különösen a szegényebb sorsú népek ajánljuk. — Ez utóbbi sűtés és főzéshez kiválóan alkalmas.

Viszonteladók árkedvezményt kapnak.

Telefon 737.

Telefon 737.

Nagy Lajos hirdetési irodájából
Csapó-utca 13.

Nyugdíjas családok!

Akiknek elég volt már Debreczenben port szívni, és akik vidékre akarnak költözni ide figyeljenek!

Eladó

a **Paksi-féle kastély!**

Ára 6 ezer forint.

Nagyon, de nagyon kevés pénzzel meg lehet venni!

Monostorpályiban, ahová Debreczenből mindössze 40 krajczárért visz ki a vonat, eladó a Paksi-féle kastély, mely másfél katasztrális holdon fekszik, gyönyörű nagy parkkal.

A kastély magában foglal 6 szobás lakosztályt, fürdőszobát, konyhát, két spájzt és e kastélyban van a Monostorpályi postahivatal is. Az egész kastély vízvezetékekkel van ellátva, a szobákban cserépkályhák.

Sarok ház.

Önkéntes árverési hirdetmény.

Alulírottak **1910. évi október hó 23-án délután 2 órakor** Hajdusámsonban a néhai Jámor Mihályné féle házban önkéntes árverésen eladják a hajdusámsoni 113. számú tjkvben felvett gondosan kezelt, szoba, konyha és borházzal ellátott termő szőlőt, a hajdusámsoni 1158., 1528., 1241. és 2286. sz. tjkvben felvett s a község főterén fekvő lakóházat megfelelő gazdasági épületekkel együtt, szeptesi kaszálló és szántóföldet, továbbá az 1024. sz. tjkvben felvett 24 és 2/5 hold közlegelőt s végül a debreceni 534. sz. tjkvben 7601. hrszám alatt felvett 3 kat. hold 61. négyszögöl kiterjedésű 1. osztályú szántóföldet az alábbi feltételek mellett:

1. Házasság, szőlő és szántó a kaszállóval együtt darabonként, a 24 2/5 hold legelő illetőség jogonként fog eladatni.

2. A házasság egyik örökös legfeljebb 1911. év május hó 15-ig fogja használni, a melyet vevő tűrni köteles.

3. Vevők a kikiáltási ár 10%-át bánompenzül előre letenni kötelesek, a lefűtött vételárat pedig azonnal, legkésőbb azonban az árverést követő nap készpénzben kifizetni kötelesek.

4. Az árverés eredménye eladókra nem de vevőkre azonnal kötelező, ha eladók az ingatlanokért ígért árat el nem fogadják, azonnal nyilatkozni kötelesek, a mely esetben a bánompenz azonnal visszaadatik.

5. Az átírási szerződések azonnal elfogadják készíteni.

Szabó Izabella s. k. Özv. Szabó Józsefné s. k. Szabó Gyula s. k. Ocsiváry Lajos s. k.

Ön rendel nap- és esernyőt és nem gondol arra, hogy cselelő drágán fizet.

Ha akar magának hasznos hajtani, forduljon hozzám bizalommal, mielőtt szükségletét fedezi.

Nem fizet el hiába való összeget — jó munkát — jó árut kap olcsón ha felkeresi cégemét.

Wiener Hermann
nap- és esernyő készítő
Debreczen, Sas-utca 3. sz.
Javítások és áthuzások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nagy Lajos hirdetési irodájából
Csapó-u. 13.

Egy rettenetes
olcsó ház
a Péterfia-utcában

melynek ára 30 ezer forintban volt meghatározva

most 24 ezer forintért megkapható.

Leghosszabb telek a Péterfián.

Építkezésre is felel alkalmas!

Óriási jövedelem!

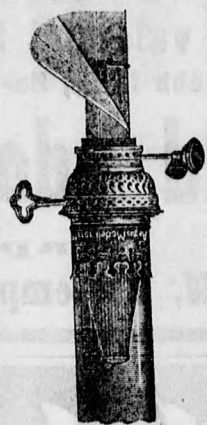
A Péterfia-utcai 53. számú házról van szó, melynek ára 30 ezer forintban volt megállapítva, mert a tulajdonos urnő vidéki vagyonainak kezelése miatt Debreczenbe többé vissza nem költözhetik, a következő táviratot intézte irodámhoz:

„Távirat. Péterfia utcai 53. számú házamat, melynek ára 30 ezer forintban volt megállapítva, 24 ezer forint legutolsó érért — mennyit már Önnek többet fel is ajánlottak — odaadhatja.”

Ezen ház, tekintve azt, hogy a Péterfia-utcában van, ha még semmiféle épület sem volna rajta, mint pusztá telek, még testvérek között is megérné a 24 ezer forintot.

Aki legelőbb leteszi irodámban a foglalót, azé a ház!

Legújabb javított
Petroleum-izzó-égő
„Argus”

Aranyérem, nemzetk. kiállítás 1907.
50% petroleumot takari!
5-szörte világosabb fényt ad.

Határozottan a jelenkor legjobb égője, és semmi más égő által nem érteik. Avonnal ég, szagtalan. Minden ócska lámpára is könnyen alkalmazható és könnyedén kezelhető, épen úgy mint egy közönséges lámpa. Ára komplett háó és cilinderrel

Korona 7.50.

Viszonteladónak külföldi árajánlat. Sa át gyártás mindenféle világítási módzatú izzótestekben. Árjegyzék kíváratra ingyen és bérmentve.

Izzótest-ipar
Főraktár: **JOSEF HIRSCH**
WIEN, VIII. KOCHGASSE Nr. 3.

500 koronát

Észtek annak, ki a **Bartilla fogvizének** használatát mellett átvégje 80 fill. valaha ismét fogfájást kap, vagy szája büzlök. **Bartilla Winkler** Ede, Wien, 19/L, Sommergasse 1. — Kapható minden gyógyszerárban és droguériában — Csak a **Bartilla fogviz** kérendő Hármasítók bejelentése jól jutalmaztatik. Oly helyekre, hol nem kapható, bérmentve küldök átvégét 5 kor. 80 fillérért Kapható Debreczen: **Mihalovits** leadó gyógyszer-tára a „Kiváló”-hoz.

Így tart valódi, jó, tar és és valódi festő árura??
Tiszta len, gyapotáru flanel, barchent és gyapjuszövet
ru áknak, blu óknak és ingeknek, zafir áynemű (canavász) gradli, gróise, nauting (inlettszövet) minden faj testi, ágy- és házi neműek tuonáru stb. minden garantált valódi fesséssel, saját gyártmány szállít egyenesen magánosokhoz, minden tetsző mennyiséget, franco házhoz.

Veberer und Versandgeschöft JOSEF CZEJKA
Politz an der Mettau. 23. Csehország Óriáshegy.
Minta díjmentes. — Kényelmes vásárlás otthon, vételkötelezettség nélkül. — Irjon azonnal mintáért vagy írja fel a címét. — Csak a mintához hűen rendelt küldetik. — Nagy fe-gyaszias mérések: árakban és azért folyton friss áru.
A legjobb egyenes forrás ruha és fehérneműnek.

UNGHVARY JOZSEF
SZŐLŐTELEPÉN IS GYÜMÖLCSFA-ISKOLÁJÁBAN
CZEGLÉD (PESTMEGYE)
Nagyobb mennyiségű
nemes gyümölcsfa-
csemete, boggyógyümölcsűek, vadoncok, Kerti sövények,
sima és gyökeres szőlővesszők
stb. Kaphatók.
Tessék kimerítő árjegyzéket kérni.

Elkészültek
a legdivatosabb glace, svéd és szarvasbőr
keztüük
(bőrkeztüük mérték szerint 2 óra alatt készítettnek)
Schöner Sándor
keztü-, kötszer- és orvosi műszertárában
Debreczen, Piacz-u. 12. (Stenczinger-ház.)

Tekintse meg

mielőtt őszi és téli ruha szükségletét beszerezné

dus raktáramat

hol minden igényeket kielégítő elegáns ruhát talál

Neumann M.

es. és királyi udvari és kamarai szállító
DEBRECZEN, Piac-u. 51. Csanak mellett.

Egy kísérlet bebizonyítja
hogyan

Róth Antal

villanyerőre berendezett kávépörkölőjén
Csapó-utca 17. szám

minden fél órán frissen pörkölt legfinomabb kávé keverékek minőségileg feleltethetők.

Használjon Nagysád Földes-féle MARGIT-CRÉMET,

hogyan arca tiszta, üde és pőzös legyen!

A Földes-féle Margit-Crème a főrangú hölgyeknek is kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve.

Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra alatt észlelhető.

Mivel a Földes-féle Margit-Crème utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítménytől vállal a készítő mindennemű felelősséget.

A Földes-féle Margit-Crème ártalmatlan, zsírtalan, vegyítiszta készítmény.

A bőr mindennemű tisztátalanságot, szeplőt, pattanást, miteszt, májfoltot, ráncokat stb. gyorsan és biztosan eltávolít. Nemcsak az arc, hanem a nyak, váll és kéz fehéritésére és szépítésére is legalkalmasabb. Nagy tegely 2 korona, kicsi 1 korona minden gyógyszertárban és drogeriában.

Készíti és postán küldi:

FÖLDES HELEMEN gyógyszerész Aradon.

Kapható Debreczenben: Balázs Ödön, Grósz Nagy Ferencz, Josa és Jóna, Mihalovits Jenő, Mauthner Alfréd, Muraközy László, Kubek Sándor. — Hejducsobozsán: Barbócz Zsigmond. — Haldobánszörényben: Ercsey Gábor gyógyszer-tárakban.

Iskola öltönyök

valamint férfi öltönyök

a legolcsóbb férfi-, nő- és gyermekruha áruházban

Grünfeld Adolf és Társánál

kaphatók

DEBRECZEN, Kistemplom mellett, (sarok bolt.)

Globin

a legjobb crème cipők

tartós felviselésére a bőrműveket puhítja és hosszú időre megőrvi. Mindenhol kapható.

Kőszén és tűzifa árjegyzék.

100 kg. száraz vágott fa	K 2 40
500 " " " "	" 11.—
100 " szalon porosz kőszén	" 4.40
100 " darabos koks	" 4 20

házhoz szállítva.

Gabányi Sándor Csapó-u. 28. sz.

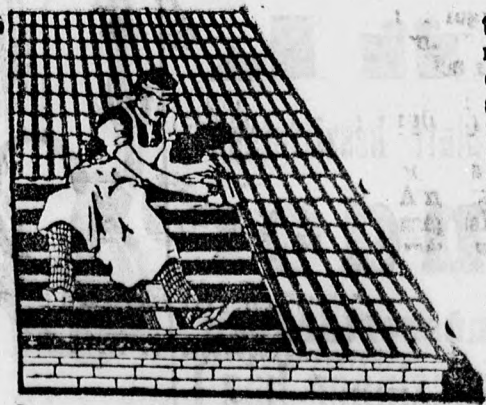
Telefon 449.

Berson

gummisarkok még is a legjobbak!
Mindenütt kaphatók.

Az építetű és építű közönség figyelmébe.

Már sokan tudják hogy ajánlatos az építkezésnél a Karozagi Agyag ipar termékeivel is költségvetést csináltatni, mivel a karozagi gépeserép könnyűségénél fogva olcsóbb tetőszerkezetet igényel, ugyanis míg a kézi cserép csak 15-16 cm. széles és sulya drb.-ként 1.30-1.40 kg. addig a gépeserép 17 1/2 cm. széles és sulya drb.-ként 1.30-1.35 kg. tehát 10-12 %-al könnyebb, kézi cserépből szükséges 43-45 drb. sulya 55-63 kg. addig □ méterenként, gép cserépből szükséges 36 drb. sulya 46 kg. Eső után az arány még rosszabb, mivel a kézi cserép 20-25 % vizet vesz fel tehát eső után négyzet méterenként 70-80 kg. sulyu lesz addig a gépeserép csak 8-9 % vesz fel és így négyzet méterenként 50-51 kg. lesz. A nyers falazati téglával mivel azokat 1/4, 1/2, 3/4 és 1. nagyságba is készíti fenti gyár, szép falat kapunk, melynek fenntartására sem kell gondolni. A vevő közönség kényelmére a helyteli fakeskedésekben raktárt létesítettünk, de megrendelhetők gyártmányaink gyárvezetőségünkönél is vagy alulírott tulajdonosnál.

LOWE ARMIN

Karozagi agyagipar tulajdonosnál, Szécheny utca 23.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában, Piac-utca 49. a főpostával szemben.